

Kund

Lovisa stad

Dokumenttyp

Planbeskrivning

Datum

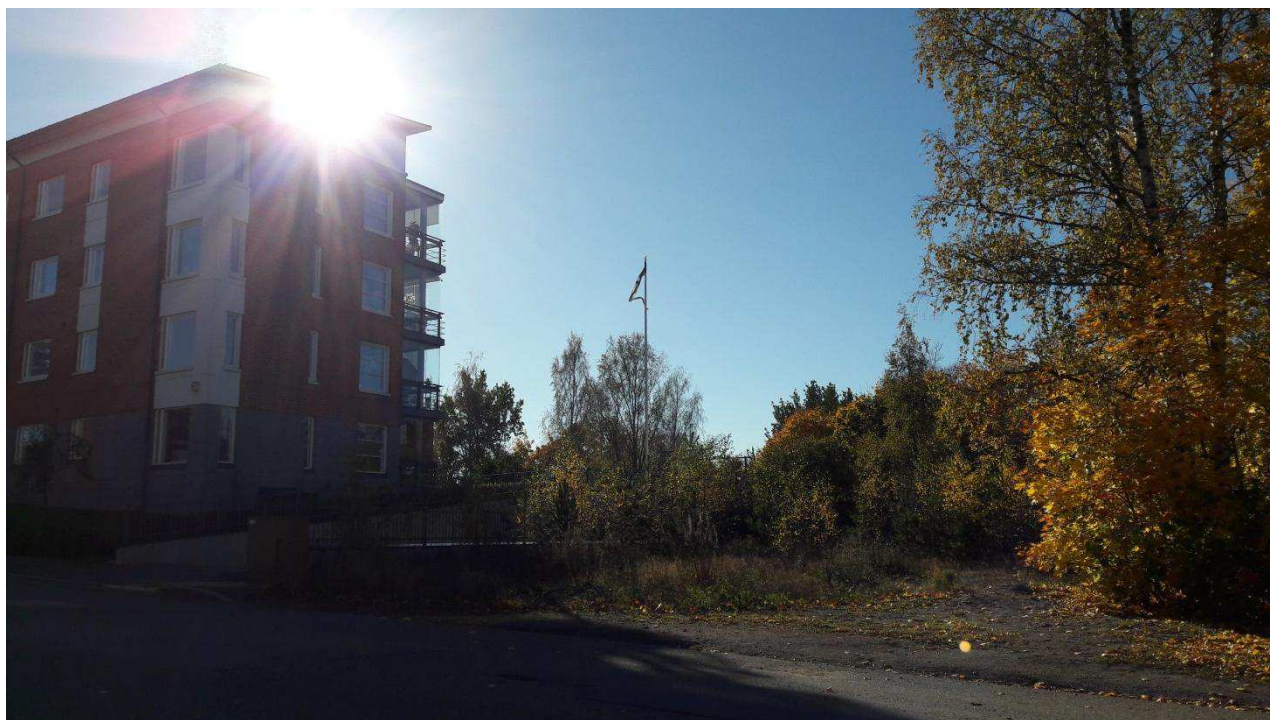
19.9.2017

Arbetsnummer

1510029561

LOVISA STAD

DETALJPLANEÄNDRING FÖR EN DEL AV KVAR- TER 109

LOVISA STAD
DETALJPLANEÄNDRING FÖR EN DEL AV KVARTER 109

Datum **19.9.2017**
Skriven av **Niina Ahlfors, Timo Laitinen, Pirjo Pellikka**
Godkänd av **Annu Tulonen**
Beskrivning **Planbeskrivning**

Referens 1510029561

BAS- OCH IDENTIFIKATIONSUPPGIFTER

Detaljplanebeskrivning som gäller planförslagskarta daterad 19 september 2017.

Anhängiggörande

Planläggningen startade genom beslut av tekniska nämnden i Lovisa stad 29.9.2016 § 99. Meddelande om att planläggningen av området har startat har getts i lokaltidningen och på stadens anslagstavla 14.10.2016.

Programmet för deltagande och bedömning var offentligt framlagt 14.10–12.11.2016.

Framläggning i förslagsskedet

Detaljplaneförslaget var offentligt framlagt __.__.–__.__.20__.

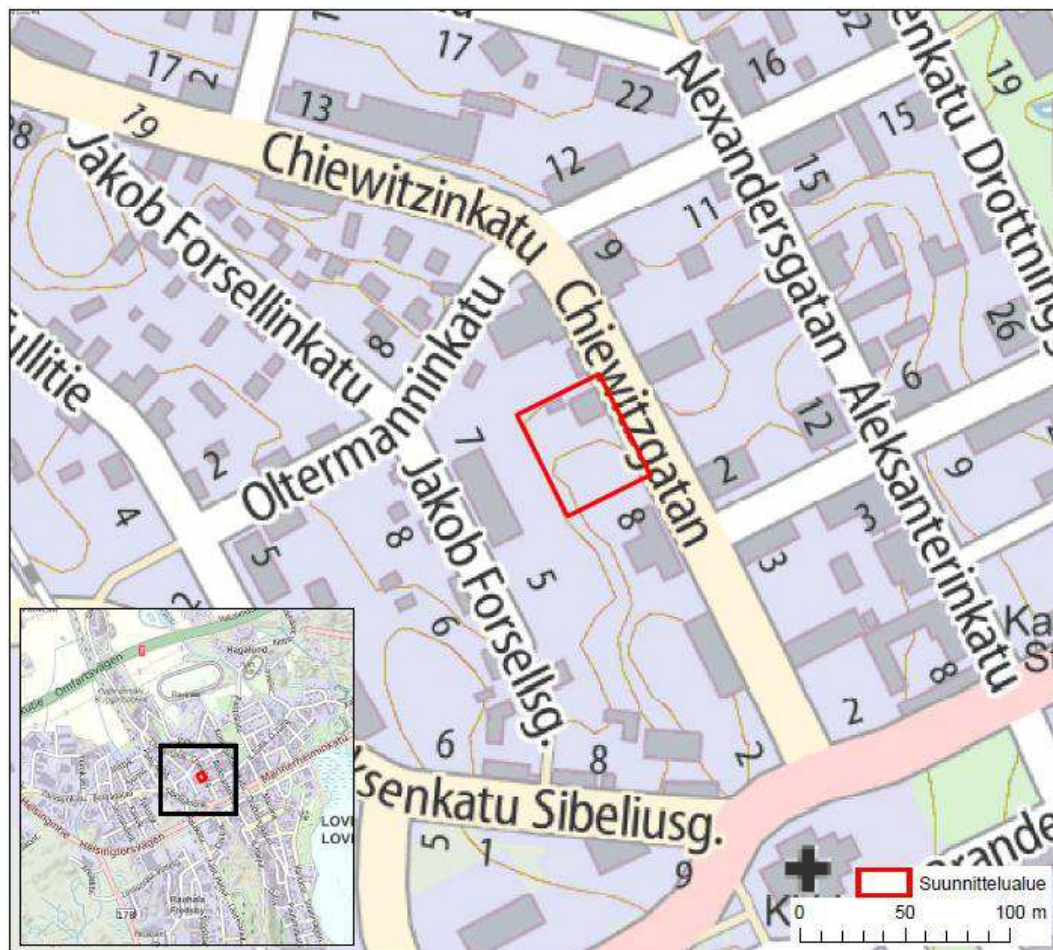
Godkännande av tekniska nämnden

Tekniska nämnden i Lovisa har godkänt detaljplanen __.__.20__.

Planområdets läge

Detaljplaneändringen gäller Lovisa stads 1:a stadsdel Norrtull, en del av kvarter 109.

Detaljplaneändringen gäller Lovisa stads fastigheter 434-1-109-10 och 434-1-109-11.

Planområdets läge och avgränsning

Planens syfte

En planändring är nödvändig, eftersom det i gällande detaljplan finns angivet en bestämd byggnadsyta och byggrätt för ett flervåningshus och dess bilplatser på planeringsområdet. En tomtindelning enligt planen har inte gjorts, utan på området gäller två tomter enligt den tidigare detaljplanen. På en av tomterna finns ett egnahemshus och den andra tomten är obebyggd.

Genom detaljplanen undersöks en ändring av användningsändamålet för fastigheten 434-1-109-10 till kvartersområde för fristående småhus och ändring av fastigheten 434-1-109-11 till tomt för flervåningshus. De två tomterna på planeringsområdet har två olika privata ägare.

INNEHÅLL

1.	SAMMANDRAG	1
1.1	Planläggningsprocessens skeden	1
1.2	Detaljplanens innehåll	1
1.3	Förverkligande	1
2.	UTGÅNGSPUNKTER	1
2.1	Allmän beskrivning av området	1
2.2	Naturmiljö	1
2.2.1	Topografi	1
2.2.2	Mark och berggrund	1
2.2.3	Vattendrag och vattenhushållning	2
2.2.4	Naturskydd	3
2.2.5	Vegetation och naturtyper	3
2.3	Landskap och kulturmiljö	4
2.3.1	Landskap	4
2.3.2	Byggd kulturmiljö	4
2.3.2.1	Fornlämningar	5
2.4	Byggd miljö	7
2.4.1	Befolkningsstruktur och -utveckling	7
2.4.2	Samhällsstruktur	7
2.4.3	Bosättning	7
2.4.4	Tjänster	7
2.4.5	Arbetsplatser och näringsverksamhet	8
2.4.6	Rekreation	8
2.4.7	Trafik	8
2.4.8	Teknisk försörjning	8
2.4.9	Miljöskydd och miljöstörningar	8
2.4.10	Markägoförhållanden	8
2.5	Planeringssituation	8
2.5.1	Landskapsplan	8
2.5.2	Generalplan	12

2.5.3	Detaljplan	13
2.5.4	Byggnadsordning	13
2.5.5	Baskarta	13
2.5.6	Andra beslut, planer och program för området	13
2.5.7	Utredningar som gjorts för området då denna rapport skrivs	13
3.	PLANERINGSSKEDEN	14
3.1	Detaljplanens planeringsbehov	14
3.2	Planeringsstart och därtill hörande beslut	14
3.3	Deltagande och samverkan	14
3.3.1	Förhandlingar	14
3.3.2	Respons på programmet för deltagande och bedömning och hur den har beaktats	14
3.3.3	Respons från förslagsskedet och hur den har beaktats	15
3.4	Mål för detaljplanen	15
3.4.1	Mål baserade på planeringssituationen	15
3.4.2	Mål med stöd av utgångsmaterialet	15
3.4.3	Mål som uppkommit under processen, precisering av målen	15
4.	BESKRIVNING AV DETALJPLANEN	15
4.1	Planens struktur	15
4.1.1	Dimensionering	15
4.1.2	Planbeteckningar	15
4.1.3	Allmänna bestämmelser	17
4.2	Fullföljande av målen för miljöns kvalitet	17
5.	PLANENS KONSEKVENSER	18
5.1	Förhållande till gällande landskapsplan	18
5.2	Förhållande till gällande generalplan	18
5.3	Konsekvenser för servicen	18
5.4	Konsekvenser för den byggda miljön och tätortsbilden	18
5.5	Konsekvenser för trafiken	19
5.6	Konsekvenser för grundvattnet	19
5.7	Konsekvenser för boende i planområdets näromgivning	19
5.8	Konsekvenser för naturen	19
6.	FÖRVERKLIGANDE AV DETALJPLANEN	20
6.1	Förverkligande och tidsplan	20
6.2	Styrning av förverkligandet	20
6.3	Uppföljning av förverkligandet	20
	KONTAKTUPPGIFTER	21

BILAGEDOKUMENT TILL BESKRIVNINGEN

Bilaga 1	Statistikblankett
Bilaga 2	Program för deltagande och bedömning
Bilaga 3	Precisionsinventering av landfästningen på Chiewitzgatan 2017
Bilaga 4	Museiverkets utlåtande (arkeologi) 1.3.2017 (MV/318/05.02.00/2016)
Bilaga 5	Sammanställning av ledningskarta
Bilaga 6	Undersökning av skuggor mot AK-kvartersdelen i alternativen med 2, 3 respektive 4 våningar
Bilaga 7	Principiell områdesskärning
Bilaga 8	Sammanställning av responsen i förslagsskedet och bemötanden av responsen (kompletteras senare)

Till beskrivningen hör en plankarta med dess beteckningar och bestämmelser

ANDRA DOKUMENT, BAKGRUNDSUTREDNINGAR OCH KÄLLMATERIAL SOM RÖR PLANEN:

- Arkeologisk inventering, 2004, Johanna Enqvist & V.-P. Suhonen
- Miljöförvaltningens miljö- och geoinformationstjänst OIVA
- Trafikverkets materialtjänster
<http://portal.liikennevirasto.fi/sivu/www/f/aineistopalvelut/kartat>

1. SAMMANDRAG

1.1 Planlägningsprocessens skeden

Anhängiggörande	29.9.2016 99 § tn
Kungörelse om planlägningsstart i lokaltidningen	14.10.2016
PDB framlagt	14.10–12.11.2016
Planförslaget offentligt framlagt	XXX
Godkännande i stadsfullmäktige	XXX

1.2 Detaljplanens innehåll

Genom detaljplaneändringen blir det möjligt att ändra användningsändamålet för fastigheten 434-1-109-10 till småhustomt och fastigheten 434-1-109-11 till tomt för flervåningshus.

1.3 Förverkligande

Detaljplanen godkänns av tekniska nämnden i Lovisa. Detaljplanen kan förverkligas genast då planen har vunnit laga kraft. För förverkligandet ansvarar privata markägare.

2. UTGÅNGSPUNKTER

2.1 Allmän beskrivning av området

Chiewitzgatan leder från Lovisa kyrka mot nordväst. Intill gatan finns flera flervåningshus med fasad av rödtegel.

På fastigheten 434-1-109-10 finns ett 2-vånings egnahemshus byggt på 1960-talet och ett egnahemshus med två bostäder och dess inhägnade gård. Fastigheten 434-1-109-11 är obebyggd och vid dess västra och norra kant finns en jordvall under vilken det finns rester från en rysk befästning. På jordvallen växer en del träd vid egnahemshusets staket.

2.2 Naturmiljö

2.2.1 Topografi

Planeringsområdets höjdnivå varierar mellan 17 och 22 meter över havet. Topografin stiger från planeringsområdet söderut till en åsformation och sjunker norrut.

2.2.2 Mark och berggrund

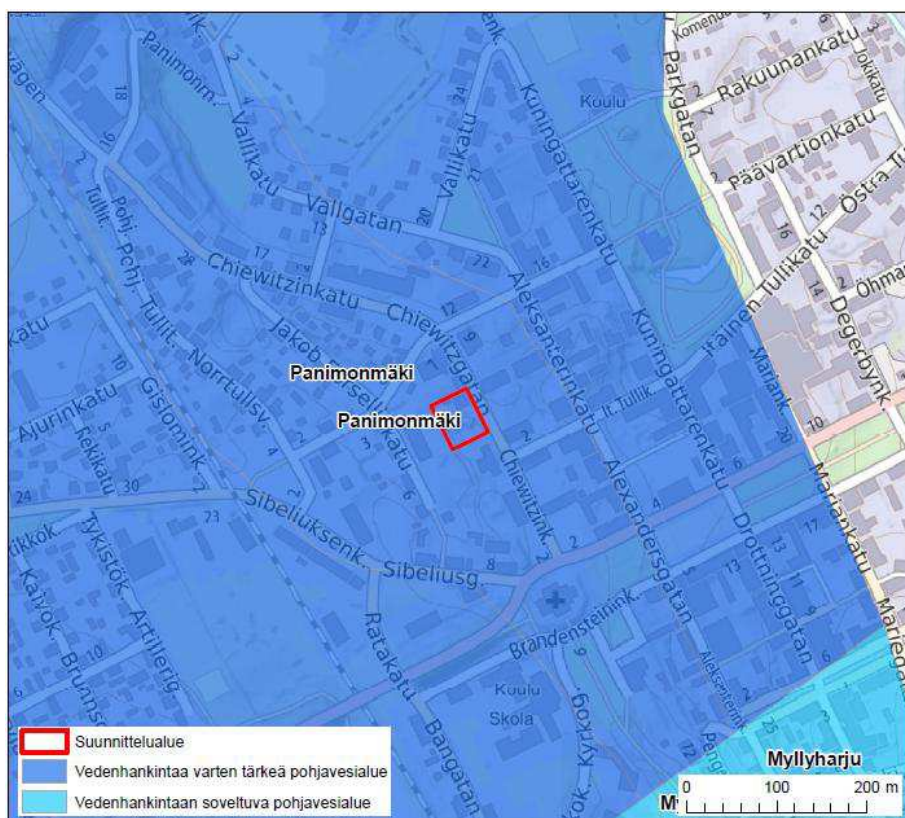
Planeringsområdets mark består av sand i den östra delen. I övrigt ligger planeringsområdet på ett område som inte är kartlagt. Berggrunden på planeringsområdet består av viborgit.

Figur 2-1. Markens beskaffenhet på planeringsområdet och i dess näromgivning.

2.2.3 Vattendrag och vattenhushållning

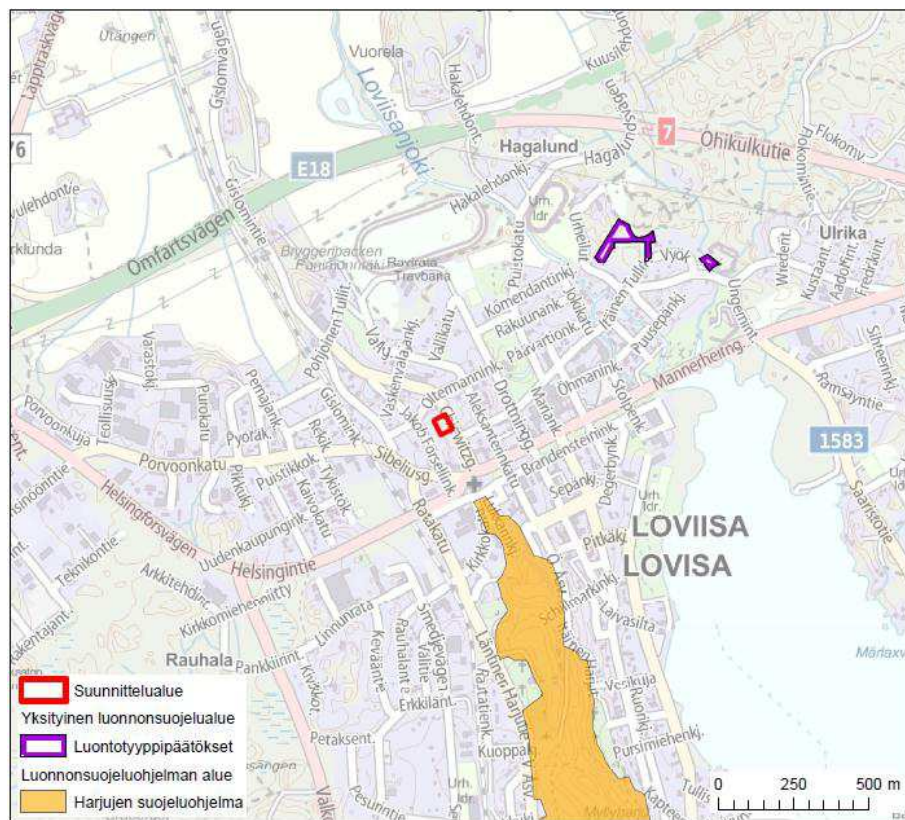
Planeringsområdet ligger på ett grundvattenområde som är viktigt för Bryggeribackens (0158555) vattenförsörjning. På planeringsområdet eller i dess näromgivning finns inga tjärnar eller andra småvatten.

Figur 2-2. Planeringsområdets läge på ett grundvattenområde.

2.2.4 Naturskydd

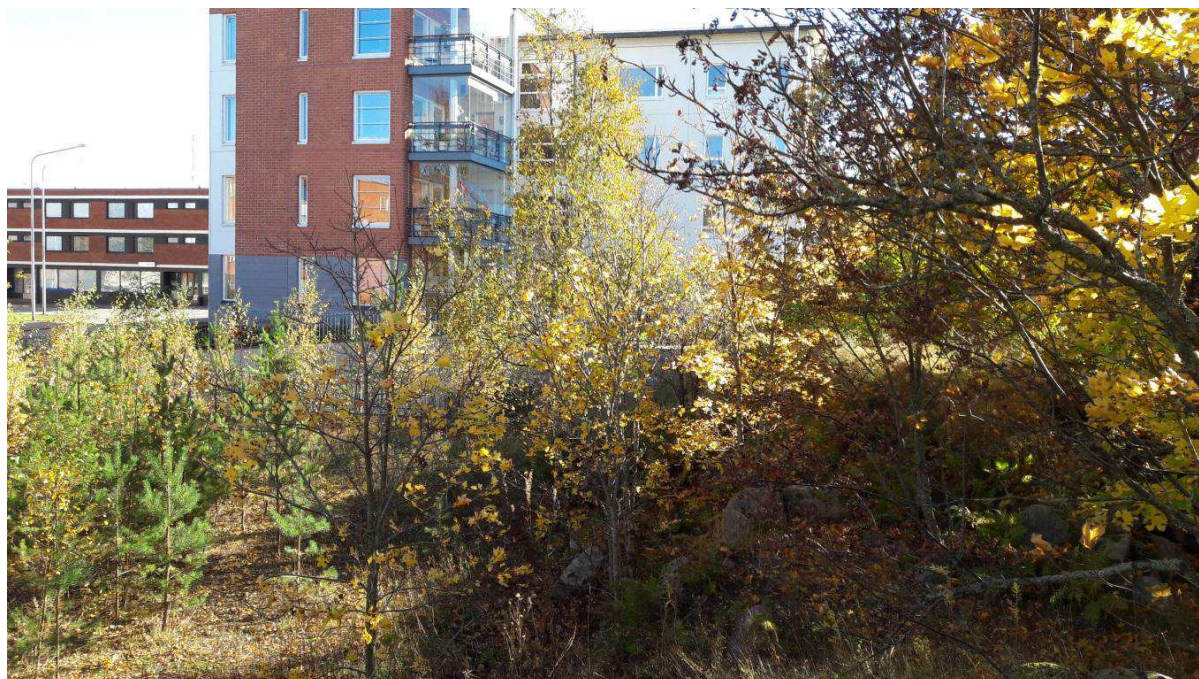
På planeringsområdet eller i dess närhet finns inga naturskyddsområden eller kända objekt eller områden som är värdefulla för naturmiljön. Närmaste naturskyddsområde (LTA200868; Hagalunds ädelträdsdungar) ligger drygt 700 meter nordost om planeringsområdet. Som närmast på cirka 250 kilometers avstånd i söder finns Kvarnåsen (HSO010009), som hör till åsskyddsprogrammet.

Figur 2-3. Naturskyddsområden i näromgivningen.

2.2.5 Vegetation och naturtyper

På planeringsområdet växer björk- och tallplantor och rönnar. På kullen mellan tomterna är växtförhållandena kargare och där växer det tallar och björkar. Tomten för egnahemshus är planterat område.

Figur 2-4. Växtlighet på planeringsområdet.

2.3 Landskap och kulturmiljö

2.3.1 Landskap

I indelningen av landet i landskapsprovinser ligger planeringsområdet i Södra kustlandet, närmare bestämt i Finska vikens kustregion (Miljöministeriet 1993). Finska vikens kustregion har varierande terrängformer. På fastlandet är bebyggelsen koncentrerad till närheten av åar och älvar. I Östra Nyland har det gjorts en indelning i landskapstyper för att precisera den riksomfattande indelningen i landskapsprovinser (Östra Nylands förbund 2007). I indelningen i landskapstyper hör Lovisa stadscentrum och planeringsområdet till Finska vikens kustregions Inre skärgård och fastlandskust.

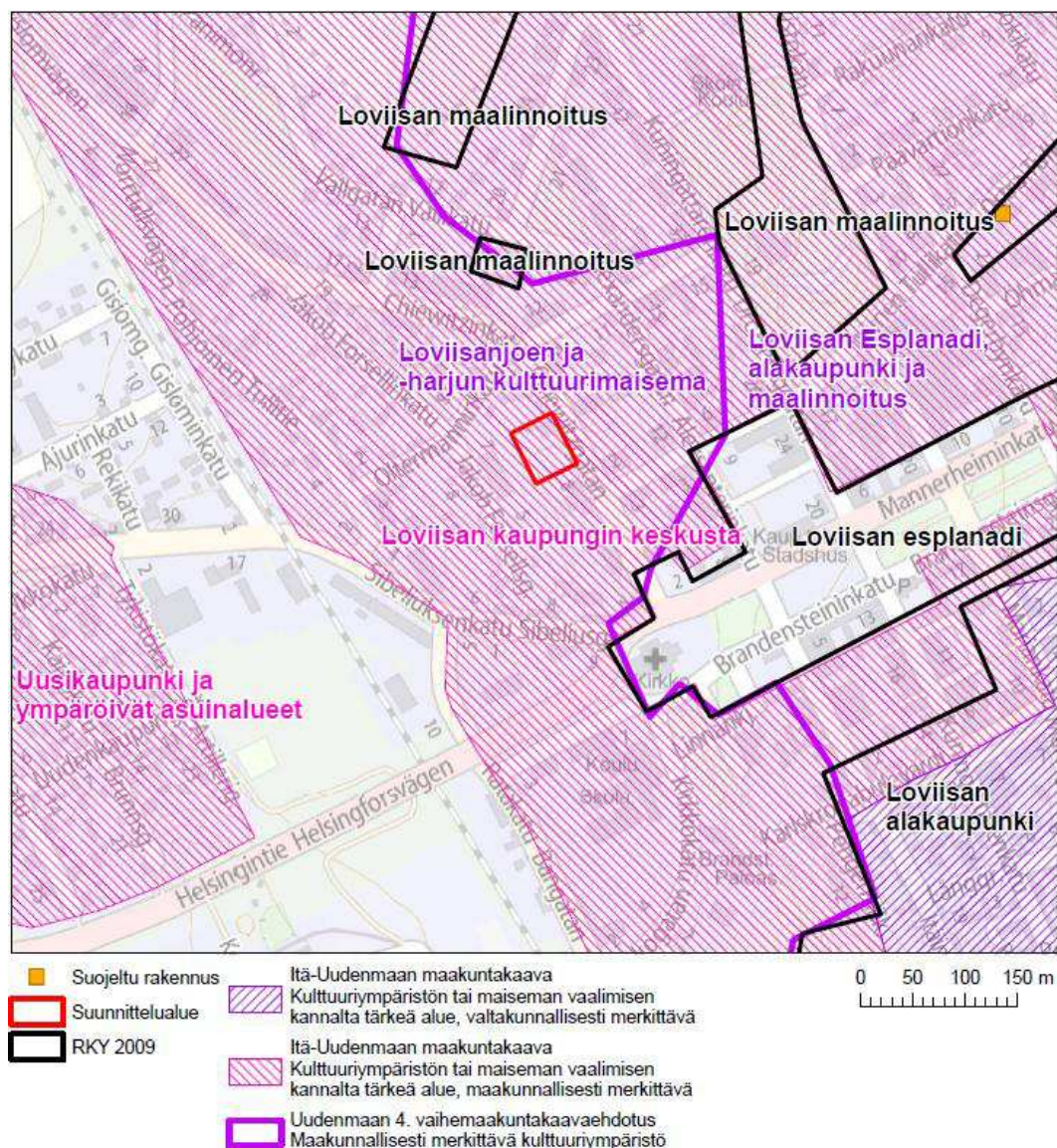
Planeringsområdet ligger i ett kvartersområde vars mark är kraftigt bearbetad. I kvarteret norr om planeringsområdet finns ett småhus och en uthusbyggnad. Kvarteren gränsar i öster till Chiewitzgatan och i övrigt till kvarterens närliggande tomter. Området utgör en del av den byggda stadsmiljön och planeringsområdet omges av områden med flervåningshus.

På planeringsområdet finns för närvarande ett rikt trädbestånd som skymmer utsikten från planeringsområdet. Det nordligare kvarterets gård omges också av ett staket. Det finns utsikt mot planeringsområdets kvarter från Chiewitzgatan och från de närmaste omgivande flervåningshusen.

2.3.2 Byggt kulturmiljö

Som närmast cirka 100 meter öster om planeringsområdet finns ett byggt kulturmiljöområde av riksintresse (RKY 2009), *Esplanaden i Lovisa*, och cirka 120 meter norr om området finns *Lovisa landfästning*.

Nylands förbund håller på att utarbeta etapplandskapsplan IV, som ska ange bland annat regionalt värdefulla kulturmiljöer på enhetliga grunder inom hela Nyland. Som en del av arbetet med landskapsplanen gjordes utredningen *Missä maat on mainioimmat* 2012. Enligt utredningen och förslaget till 4:e etapplandskapsplan ligger planeringsområdet på området *Lovisaåns och Lovisaåsens kulturlandskap*. Som närmast cirka 100 meter öster om planeringsområdet finns en i förslaget till 4:e etapplandskapsplan angiven kulturmiljö av betydelse på landskapsnivå, *Esplanaden, Nedre stan och landfästningen i Lovisa*.

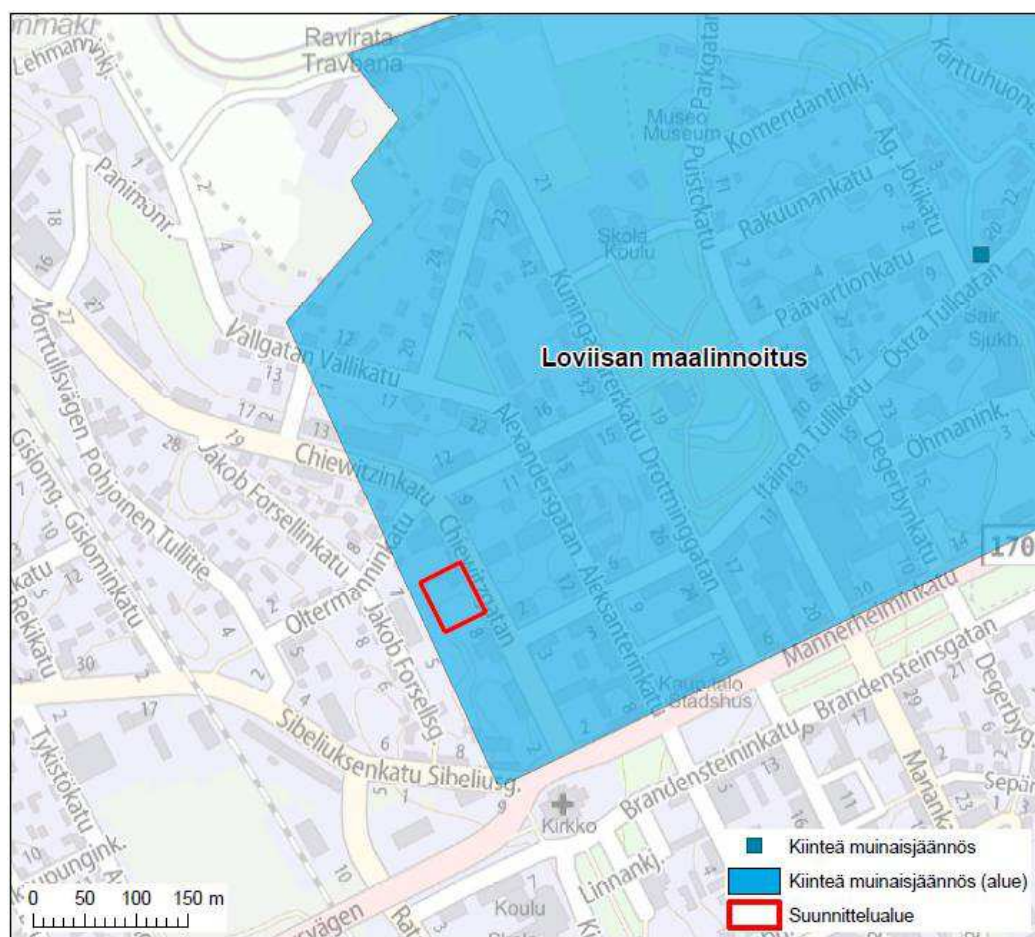

Figur 2-5. Landskaps- och kulturmiljöområden på planeringsområdet och i dess närhet.

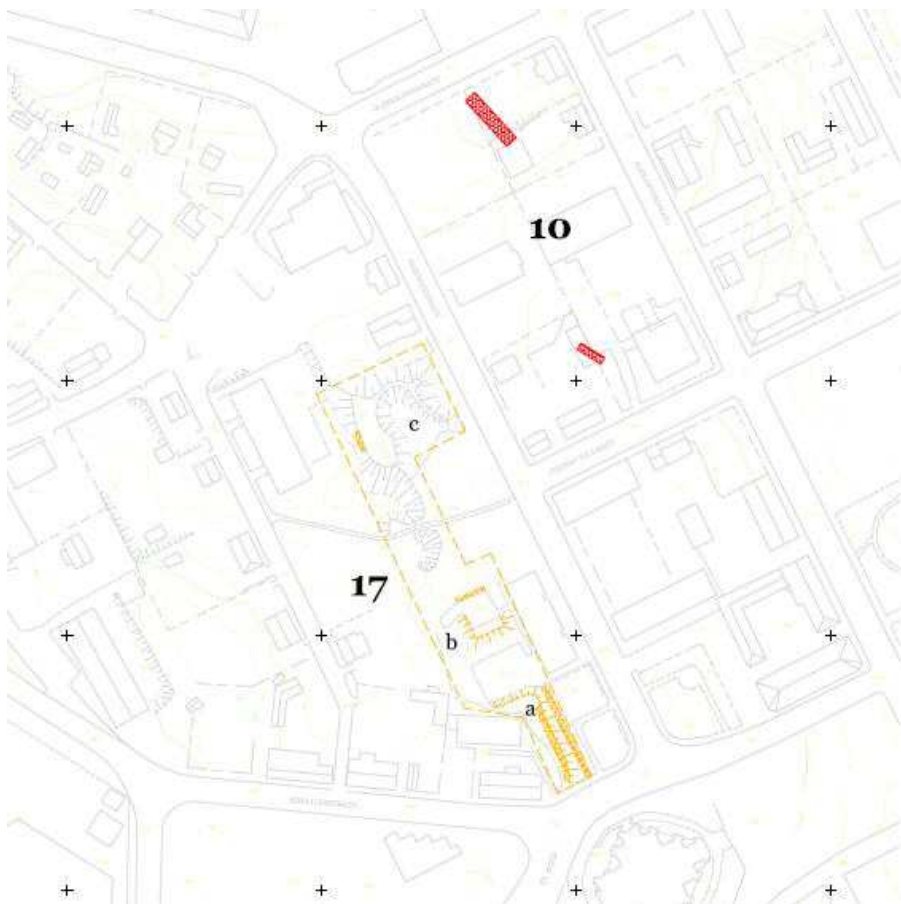
2.3.2.1 Fornlämningar

Planeringsområdet ligger på ett vidsträckt område med fornlämningar, *Lovisa landfästning* (1000003233). Museiverkets byggnadshistoriska avdelning gjorde år 2004 en inventering av landfästningen med avsikt att utreda dess nuvarande skick.

Mellan Chiewitzgatan och Jakob Forsellsgatan, där planeringsområdet också ligger, kan man fortfarande urskilja rasade vallar som påminner om den ryska befästningens förskansning. Det finns rester av vällen i nord-sydlig riktning på en sträcka av cirka 200 meter på tre ställen. Vallen har ställvis helt försvunnit. Planeringsområdet ligger i norra delen av den ryska befästningen. Vallen i den norra delen är i dåligt skick, för det har tagits jord på båda sidorna om den. Museiverkets Arkeologiska fälttjänster gjorde i februari 2017 en precisionsinventering i den nordvästra delen av landfästningen som finns i Norrtull i Lovisa, i kvarter 109 på området sydväst om Chiewitzgatan. Vid precisionsinventeringen upptäcktes några stenkonstruktioner i anslutning till vällen samt olika markfyllnadsskikt. Den undersökta befästningens ytskikt är till stor del förstörda, men på toppen av vällen finns sannolikt den ursprungliga ytan kvar, och även lägre skikt i vällen finns bevarade. Ovanpå vällen har det senare också lagts jord och stenar, och beträffande dem är det svårt att bedöma hur väl befästningen har bevarats under jordhögarna. Jordvallen har bedömts vara byggd under den autonoma tiden, men dess linje kan också ses på tidigare svenska kartor. Det är möjligt att en liten del av konstruktionen hänförs till 1700-talet. Rapporten om precisionsinventeringen finns i beskrivningens bilaga 3.

Figur 2-6. Fasta fornlämningar på planeringsområdet och i dess närhet.

Figur 2-7. Utdrag ur inventeringsrapporten över Lovisa landfästning, bilaga 3 karta 5. Planeringsområdet ligger i norra delen (c) av den ryska befästningen (nr 17).

2.4 Byggd miljö

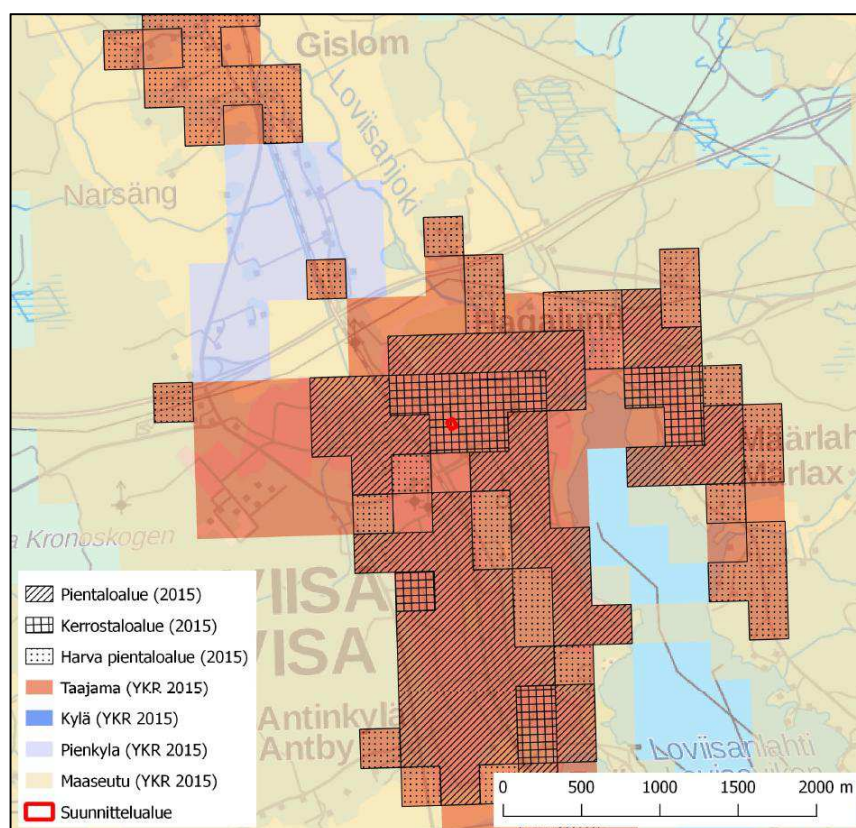
2.4.1 Befolkningsstruktur och -utveckling

Lovisas invånarantal har årligen minskat i någon mån. Av invånarna är cirka 55 % finskspråkiga, 42 % svenskspråkiga och 3 % annat. Av befolkningen 2015 var 14,8 procent under 15 år, 59,3 procent var 15–64 år och 25,9 procent var över 64 år.

Invånarantal						
1.1.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.8.2016
15 549	15 559	15 529	15 497	15 457	15 316	15 272

2.4.2 Samhällsstruktur

Planområdet ligger alldeles i närheten av Lovisa centrum. Området är i enlighet med YKR-klassificeringen område för flervåningshus i tätort.

Figur 2-8. Utdrag ur YKR-materialet.

2.4.3 Bosättning

I omgivningen kring Chiewitzgatan finns huvudsakligen flervåningshus och centrumliknande bostättning.

2.4.4 Tjänster

Planeringsområdet ligger i Lovisa centrum, vilket innebär att all service i centrum finns inom en halv kilometers radie.

2.4.5 Arbetsplatser och näringsverksamhet

I Lovisa finns flera arbetsplatser inom handel samt offentlig och privat service. Antalet arbetsplatser i kommunen 2012 var 5752, varav service utgjorde 59,2 %, förädling 33,2 % och primärproduktion 5,9 %.

2.4.6 Rekreation

Kvarnåsleden är den rekreationsled som finns närmast planeringsområdet.

I Lovisa centrum finns flera grönområden som kan användas för rekreation. Öster om Lovisaån löper den cirka två kilometer långa Ehrensvärdstigen som delvis utgör en skogsstig. Vid Ehrensvärdstigen finns flera byggnadsarvsobjekt och avsikten med stigen är att presentera Lovisa landfästning och dess byggsleden.

Lovisa strandpark och -led kan också lätt nås från området.

2.4.7 Trafik

Vid Chiewitzgatan och vid Gislomvägen, som fortsätter från gatan norrut, finns bosättning som huvudsakligen utgör grund för trafiken. Det finns endast obetydligt med genomfartstrafik på Chiewitzgatan.

2.4.8 Teknisk försörjning

Området hör till Lovisa stads kommunaltekniska nät. I planbeskrivningens bilaga 5 finns en sammanställd ledningskarta för detaljplaneområdet.

2.4.9 Miljöskydd och miljöstörningar

På planeringsområdet eller i dess näromgivning finns ingen verksamhet som orsakar miljöstörningar.

2.4.10 Markägoförhållanden

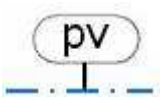
Planeringsområdet är i privat ägo.

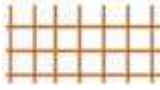
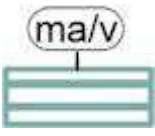
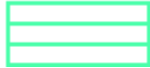
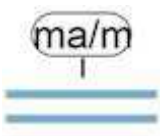
2.5 Planeringssituation

2.5.1 Landskapsplan

Landskapsplaner som vunnit laga kraft i Nyland är Nylands landskapsplan, 1:a, 2:a och 3:e etapplandskapsplanerna och Östra Nylands helhetslandskapsplan.

I de gällande landskapsplanerna gäller följande planbeteckningar och -bestämmelser planeringsområdet och dess näromgivning:

	Grundvattenområde Med beteckningen anges grundvattenområden med värdefulla egenskaper som kan vara eller som är viktiga för samhällenas vattenförsörjning.
	Område för centrumfunktioner, kommuncentrum, huvudstadsregionens områdescentrum Med objektbeteckningen anvisas det ungefärliga läget för områden för centrumorienterade service-, förvaltnings- och andra funktioner i kommuncentra och huvudstadsregionens områdescentra. Området kan omfatta även boende samt nödvändiga trafikområden och parker. Objektbeteckningarna för centrumfunktioner innefattar delvis eller helt kulturhistoriska områden eller objekt.
	Område för tätortsfunktioner Med beteckningen anges byggnadsområden som förutsätter detaljerad planering och som reserveras för boende, service- och arbetsplats- samt andra tätortsfunktioner. Beteckningen innefattar trafikleder samt hamn-, service-,

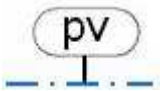
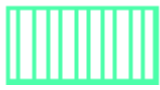
	depå-, terminal-, bangårds- och andra motsvarande områden som behövs för trafiken, friluftsleder, cykel- och gångleder, lokalcentra, områden för samhällsteknisk försörjning, andra specialområden, lokala skyddsområden samt rekreations- och parkområden inom tätorterna. Beteckningen "Område för tätortsfunktioner" hindrar inte att användningsändamålet för områden som används för jord- och skogsbruk vid behov bibehålls.
	Område som ska förtätas Beteckningen är en utvecklingsprincipbeteckning. Med beteckningen anges områden för tätorts- och centrumfunktioner som ska förtätas och som stöder sig på ett hållbart trafiksystem.
	Kulturhistoriskt betydande vägsträckning Med beteckningen anvisas den av riksomfattande intresse varande Gamla Kungsvägens sträckning och/eller i landskapet Östra Nyland bevarade delar av den.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården, riksintresse Med beteckningen anges områden och objekt som med tanke på kulturmiljön och landskapsvården är av riksintresse.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården Med egenskapsbeteckningen anges områden, vägar och objekt som med tanke på kulturmiljön är av riksintresse (RKY 2009). På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreserveringsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården, landskapsintresse Med beteckningen anges områden, vägar och objekt som med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården är av intresse på landskapsnivå och av regionalt intresse.

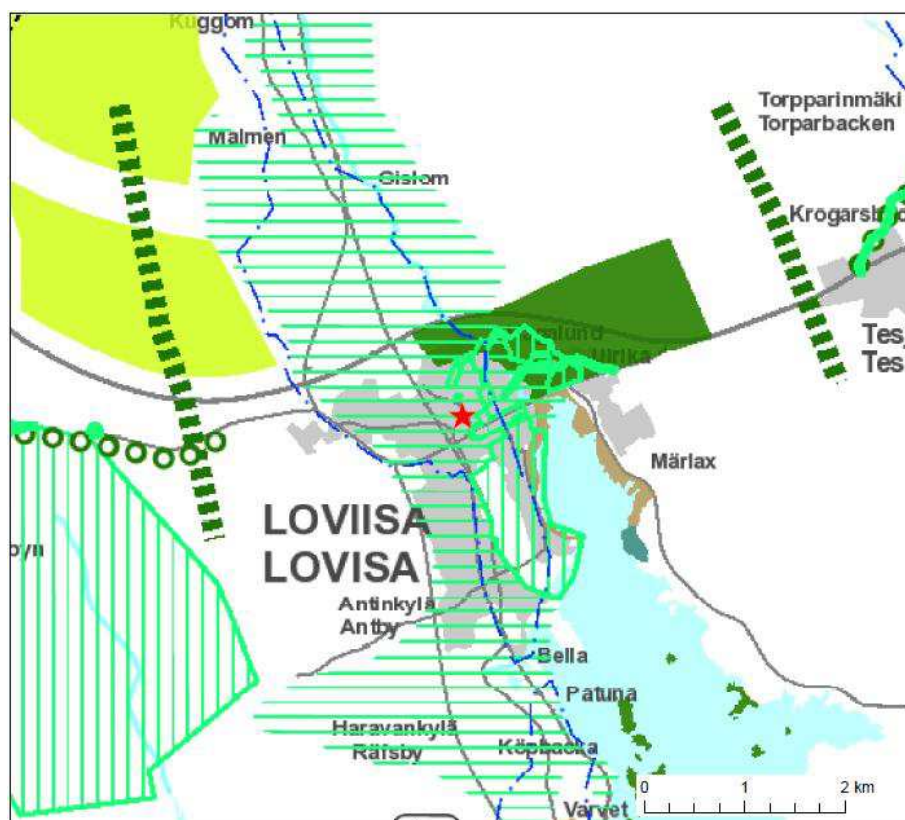

Figur 2-9. Utdrag ur en sammanställning av Nylands fastställda landskapsplaner (Nylands landskapsplan, Nylands 1:a, 2:a och 3:e etapplandskapsplaner och Östra Nylands landskapsplan). Planeringsområdets läge anges på kartan med en gul stjärna.

Nylands förbund håller på att utarbeta den 4:e etapplandskapsplanen. Planen kommer att omfatta hela landskapet utom området Östersundom, för vilket en separat plan utarbetas. Nylands 4:e etapplandskapsplan har varit framlagd som förslag 1.12.2015–29.2.2016.

I förslaget till landskapsplan har följande beteckningar angetts för planeringsområdet och dess närhet:

	Grundvattenområde Med egenskapsbeteckningen anges grundvattenområden med värdefulla egenskaper som kan vara eller som är viktiga för samhällenas vattenförsörjning.
	Byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009) Med egenskapsbeteckningen anges områden, vägar och objekt som hör till den byggda kulturmiljön av riksintresse (RKY 2009). På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreservationsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.
	Kulturmiljö av intresse på landskapsnivå Med egenskapsbeteckningen anges kulturmiljöer av intresse på landskapsnivå som är viktiga med tanke på kulturmiljön och som omfattar både landskapsområden och byggda kulturmiljöer. På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreservationsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.

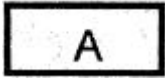
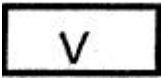
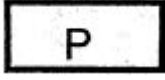

Figur 2-10. Utdrag ur förslaget till Nylands 4:e etapplandskapsplan. Planeringsområdets läge anges på kartan med en röd stjärna.

2.5.2 Generalplan

På området gäller delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan, som godkändes av Lovisa stadsfullmäktige 13.6.2001.

I delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan har följande beteckningar angetts för planeringsområdet och dess närhet:

	Huvudsakligen bostadsområde
	Rekreatationsområde
	Huvudsakligen område för service och förvaltning
	Förbindelsegata/matargata

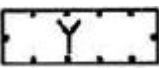
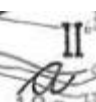

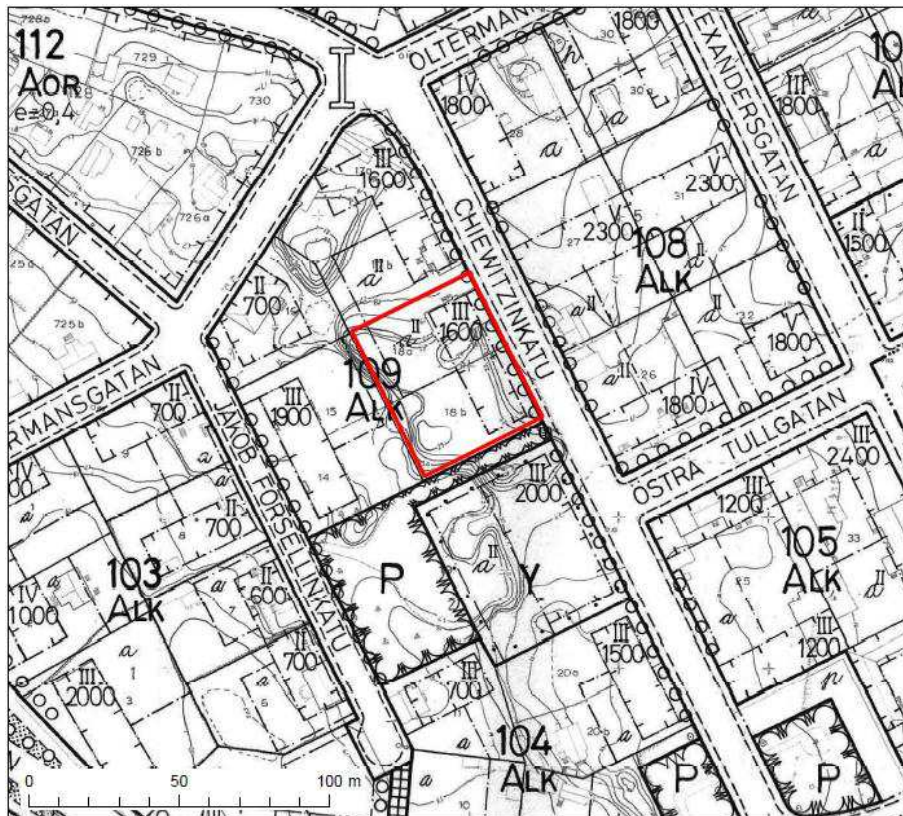
Figur 2-11. Utdrag ur delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan. Planeringsområdets läge anges på kartan med en röd linje.

2.5.3 Detaljplan

På området gäller detaljplan 434_BI85. Detaljplanen fastställdes 20.8.1975.

I detaljplanen har följande beteckningar angetts för planeringsområdet och dess närhet:

	Kvartersområde för affärs- och flervåningshus
	Park
	Kvartersområde för allmänna byggnader
	Byggnadsyta för bilplatser eller -skyddstak. Siffran anger största tillåtna antal plan för bilar.

Figur 2-12. Utdrag ur detaljplan 434_BI85

2.5.4 Byggnadsordning

Lovisa stads byggnadsordning trädde i kraft 31.5.2014.

2.5.5 Baskarta

Som baskarta användes den numeriska baskarta för detaljplan som upprätthålls av Lovisa stad.

2.5.6 Andra beslut, planer och program för området

2.5.7 Utredningar som gjorts för området då denna rapport skrivs

- Precisionsinventering av Lovisa landfästning. Museiverkets arkeologiska fälttjänster 2017.
- Undersökning av skuggor, Ramboll 2017
- Gatufasader, tre alternativa våningshöjder, Ramboll 2017

3. PLANERINGSSKEDEN

3.1 Detaljplanens planeringsbehov

Arbetet med att utarbeta en detaljplaneändring utgick ifrån ett planläggningsinitiativ från ägaren till den södra tomten på planområdet. I planändringsansökan framfördes en ändring av gällande detaljplanebeteckning för att lämna sig för byggande av ett flervåningshus.

3.2 Planeringsstart och därtill hörande beslut

Planen anhängiggjordes genom tekniska nämndens beslut 29.9.2016 § 99. Lovisa stad och den södra tomtens ägare har inledningsavtal om detaljplanen.

3.3 Deltagande och samverkan

Förfarandet för deltagande och samverkan samt planläggningens skeden har beskrivits i programmet för deltagande och bedömning, som finns som bilaga 2 till beskrivningen.

3.3.1 Förhandlingar

Förhandlingar mellan staden och detaljplaneområdets fastighetsägare ordnades 5.10.2016. Då konstaterades att ägarna till fastigheterna 434-1-109-10 och 434-1-109-11 har mål som står i strid med varandra.

En andra förhandling mellan staden och detaljplaneområdets fastighetsägare ordnades 22.5.2017. Då diskuterades tre olika höjder för bostadsbyggnaden på fastigheten 434-1-109-11. Ägaren till fastigheten 434-1-109-10 ansåg inte att något av de föreslagna alternativen var önskvärt.

3.3.2 Respons på programmet för deltagande och bedömning och hur den har beaktats

Museiverket lämnade in ett utlåtande och Lovisa Corona Bostads Ab en åsikt samt ägaren till fastigheten 434-1-109-10 en muntlig åsikt om programmet för deltagande och bedömning. Responsen har beaktats på följande sätt i beredningen av planändringen:

I Museiverkets utlåtande 9.11.2016 (MV/318/05.02.00/2016) förutsattes en precisionsinventering av den del av fornlämningen Lovisa landfästning som finns på planändringsområdet och ingår i Lovisa landfästning och som är fredad enligt fornminneslagen (295/1963). Vid inventeringen ska det göras en måttritning av de ingående konstruktionerna och deras nuvarande skick ska bedömas. Efter undersökningarna ger Museiverket ytterligare sitt slutliga utlåtande om undersökningarnas tillräcklighet.

- ✓ *Precisionsinventeringen gjordes i februari 2017 (Museiverkets arkeologiska fälttjänster). Enligt Museiverkets utlåtande 1.3.2017 (MV/318/05.02.00/2016) går det att avlägsna fornlämningens konstruktioner efter tillräckliga fortsatta undersökningar.*

I åsikten från Lovisa Corona Bostads Ab 4.11.2016 konstaterar styrelsen att den inte har något att anmärka mot programmet för deltagande och bedömning. Styrelsen föreslår att ett samråd om planförslaget ska hållas mellan staden och intressenterna innan det framläggs offentligt. Med beaktande av höjden på egnahemshuset på tomt 11 borde man på tomt 10 tillåta uppförande av en byggnad med högst två våningar avtrappat i Chiewitzgatans riktning och så att alla bostäders bilplatser placeras i ett garage under jord. Som bilaga till åsikten finns en anmärkning undertecknad av invånarna (22 personer) där man motsätter sig ett våningshus i fyra våningar på tomt 11 och kräver att det byggs högst två våningar ovan jord och att slutningen mellan tomterna 10 och 11 bevaras.

- ✓ *Ett samråd mellan staden och markägarna ordnades 22.5.2017.*
- ✓ *Gällande detaljplan möjliggör tre våningar och det är motiverat att bygga ett sådant hus med tanke på stadsbilden. Byggrätten ökar inte från nuvarande. Slutningen mellan fastigheterna 434-1-109-10 och 434-1-109-11 kan inte bevaras beträffande fastigheten 434-1-109-11, eftersom det är ändamålsenligt att placera dess bilparkering i ett garage under jord. Det finns motiveringar för att avlägsna konstruktionerna från Lovisa landfästning som finns på tomten och i Museiverkets utlåtande ges godkännande för detta.*

3.3.3 Respons från förslagsskedet och hur den har beaktats

Kompletteras efter förslagsskedets hörande.

3.4 Mål för detaljplanen

3.4.1 Mål baserade på planeringssituationen

Lovisa stads primära mål är att uppdatera den del av centrumområdets detaljplan som inte har förverkligats. Målet för detaljplaneändringen är att undersöka om detaljplanen kan ändras så att den tillåter ett egnahemshus på fastigheten 434-1-109-10 och att ett flervåningshus byggs på fastigheten 434-1-109-11.

Lovisa stads mål är att främja planläggningsekonomin och göra det möjligt att bygga nya flervåningshus inom centrumområdet.

De riksomfattande målen för områdesanvändningen, landskapsplanen samt generalplanen styr planeringen av detaljplaneändringen.

3.4.2 Mål med stöd av utgångsmaterialet

Målet är att samordna olika boendeformer på tomter som ligger intill varandra så att de inte stör varandra i fråga om parkering, trafik, utsikt från balkongerna, utjämning av marken eller andra funktioner. Det kvalitativa målet är att göra det möjligt att bebygga den tomma tomten i centrumområdet och göra detaljplanen mera tidsenlig.

Planeringsområdet ligger på grundvattenområde, vilket beaktas i planbeteckningarna och -bestämmelserna.

3.4.3 Mål som uppkommit under processen, precisering av målen

Ägarna till fastigheten 434-1-109-10 har framhållit att balkongerna på det flervåningshus som planen ger möjlighet till inte får riktas mot deras tomt. Deras mål angående byggnadens höjd står i strid med målet för den som äger fastigheten 434-1-109-11.

4. BESKRIVNING AV DETALJPLANEN

4.1 Planens struktur

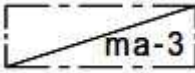
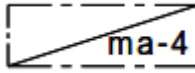
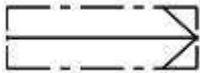
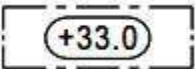
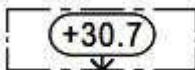
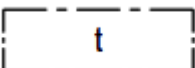
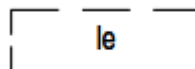
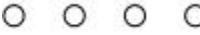
Genom planändringen anvisas ett kvartersområde för flervåningshus (AK) samt ett kvartersområde för fristående småhus (AO-5) på vars tomt totalt tre bostäder får byggas i två separata byggnader. Största tillåtna antal våningar på AK-tomten är III och på AO-tomten II.

4.1.1 Dimensionering

Planområdets totala areal är 2 376 m². Detaljplanens ändringsområde anvisas som kvartersområde för flervåningshus 1 188 m², för vilket byggrätten anges vara 1 100 m² vy, samt som kvartersområde för fristående småhus 1 188 m², där byggrätten är 500 m² vy.

4.1.2 Planbeteckningar

AK	Kvartersområde för flervåningshus.
AO-5	Kvartersområde för fristående småhus. På tomten får byggas totalt tre bostäder i två separata byggnader.
	Linje 3 m utanför planområdets gräns.
	Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.
	Riktgivande gräns för tomt/byggplats.

1	Stads- eller kommunaldels nummer.
POHJ	Stads- eller kommunaldelsnamn.
109	Kvartersnummer.
11	Riktgivande tomt-/byggplatsnummer.
1100	Byggrätt i kvadratmeter våningsyta.
III	En romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del av den.
	Byggnadsyta för bilförvaringsplats under jord. Utöver den byggrätt som anvisas i planen får parkeringsutrymmen helt under jord byggas på området. Konstruktioner för förbindelser ovan jord ska samordnas med andra arrangemang på gårdsområdet.
	Områdesdel där det utöver den byggrätt som anvisas i planen får byggas skyddsrum, förrådsrum och tekniska utrymmen samt parkeringsutrymmen delvis eller helt under jord. Dessa utrymmen räknas inte med i våningsytan.
	Körrepp som leder till utrymmen under jord.
	Områdesdel som ska planteras.
	Höjdnivå för den högsta punkten på byggnadens yttertak i höjdsystemet N60.
	Den högsta höjdnivån för byggnadens fasadytas och yttertakets skärningspunkt i höjdsystemet N60.
	Byggnadsyta.
	Byggnadsyta där ekonomibyggnad får placeras.
	Riktgivande områdesdel reserverad för lek och utevistelse.
	Trädrad som ska planteras.

4.1.3 Allmänna bestämmelser

Bestämmelser för AK-kvartersområdet:

I bostadsbyggnadens byggrätt räknas inte den del av trapphus som överstiger 15 m² och inte heller hisschakt. I bostadsbyggnaden får byggas gemensamma utrymmen avsedda för de boendes direkta användning såsom vistelse-, bastu-, klubb-, hobby-, förråds- och serviceutrymmen. Sådana utrymmen får utgöra högst 15 % av bostadsbyggnadens totala våningsyta.

Maskinrum för ventilation får inte placeras på taket.

Inga balkonger får placeras på norra fasaden, i riktning mot tomt 10.

Ingångsvåningens golvnivå ska ligga så nära gatunivån som möjligt.

I AK-kvarteret ska ett enhetligt lek- och vistelseområde anläggas.

Vid gränsen mellan AK- och AO-5-kvarteret, på AK-kvarterets sida, ska ett staket eller en mur byggas.

Bestämmelser för AK- och AO-5-kvartersområdet:

Antalet bilplatser är minst 1 bilplats/bostad på AO-5-kvartersområdet.

På AK-kvartersområdet ska 15 bilplatser byggas.

Vid ny- och reparationsbyggande ska särskild vikt fästas vid att byggnationen passar in i sin omgivning. Beträffande disponering av byggnadsmassan, takformer, färgsättning och väggbeklädnad ska ett högklassigt, balanserat, tydligt och för miljön kompletterande och förenhetligande byggnadssätt eftersträvas.

Planområdet ligger på grundvattenområde. Byggande, dikningar och grävning i marken ska göras så att det inte leder till förändring av grundvattnets kvalitet eller bestående förändringar i grundvattennivån.

Till ansökan om bygglov bifogas ritningar över gatufasaden, där även grannbyggnadernas fasadmaterial, färgsättning, takform, höjd till taknocken och takfoten samt höjdnivå för gatan, gården, staketet och annat anges.

Då man bygger på området bör man beakta ett radonsäkert byggande.

4.2 Fullföljande av målen för miljöns kvalitet

Så hög kvalitetsnivå som möjligt på områdets byggnation och anpassning till miljön ska tryggas, utöver via planlösning och bestämmelser, också genom att vikt fästs vid den kommande byggnationen på området och planeringsnivån för hur den ska förverkligas. Planbeteckningar och -bestämmelser ges om bl.a. flervåningshusets höjd, placering, bilförvaringsplatser, planteringar, lek- och utevistelseområden och grundvatten.

5. PLANENS KONSEKVENSER

5.1 Förhållande till gällande landskapsplan

Detaljplaneändringen fullföljer den lagakraftvunna landskapsplanen där området är angivet som område för tätortsfunktioner.

5.2 Förhållande till gällande generalplan

Detaljplaneändringen fullföljer gällande generalplan där kvartersområdet ligger på ett område med A-beteckning, huvudsakligen utmärkt som bostadsområde.

5.3 Konsekvenser för servicen

Antalet nya bostäder ökar i någon mån behovet av skol- och daghemsplatser samt annan kommunal service. Genom planändringen möjliggörs inte placering av ny service på planeringsområdet. Servicen i Lovisa centrum kan nås på kort avstånd.

5.4 Konsekvenser för den byggda miljön och tätortsbilden

I detaljplanen anges att flervåningshusets antal våningar är tre, vilket är i enlighet med gällande detaljplan och en våning lägre än i flervåningshusen intill och mitt emot. Gatufasaden blir stegvis lägre söderifrån norrut. För kvartersdelen AO-5 anges i detaljplanen att antalet våningar är två.

Den trädbevuxna kullen mellan det bostadshus som planändringen ger möjlighet att bygga och bostads-/affärshuset i tre våningar mitt emot på Jakob Forsellsgatan blir man tvungen att jämna ut. I planen anges en områdesdel som ska planteras. Där ska en trädrad med rönnar planteras vid gränsen av flervåningshusets tomt.

En byggnad med tre våningar kompletterar det sedan tidigare obebyggda gaturummet vid Chi-ewitzgatan och dess vy vid gränsen mellan höga flervåningshus och låga bostadsbyggnader. Planändringen gör det möjligt att bygga ett flervåningshus som är ekonomiskt genomförbart i centrumområdet. Byggnadstypen passar ihop med flervåningshusen på andra sidan gatan. Flervåningshusets gårdsområde stiger till en högre nivå än egnahemshusets gårdsområde (434-1-109-10) på norra sidan, och muren av betongkonstruktion vid tomternas gräns behandlas till en kvalitetsnivå som man kommit överens om med dem som äger egnahemshusets fastighet. Gårdsområdenas nivåskillnad har åskådliggjorts med en områdesskärning som finns i beskrivningens bilaga 7.

Parkeringsplatserna för flervåningshusets tomt placeras i en parkeringshall under jord, vilket gör det möjligt att placera ett enhetligt gårdsområde på AK-kvarterets del.

Museiverket har gett sitt utlåtande om saken 9.11.2016 och förutsatt att en precisionsinventering ska göras. Enligt den precisionsinventering som gjordes 1.2–2.2.2017 har Museiverket konstaterat att trots att delen av landfästningen på platsen ställvis redan har förstörts ganska illa i samband med tidigare markanvändning finns det fortfarande konstruktioner och lager som är fredade enligt fornminneslagen på det område som ska bebyggas. Den befästningsutrustning som finns delvis på tomt 11 hör till den del av Lovisa landfästning som byggdes under autonomins tid och därför är extraordinär. Enligt Museiverkets bedömning går det dock att avlägsna konstruktionerna efter tillräckliga fortsatta undersökningar. Efter undersökningarna ger Museiverket sitt slutliga utlåtande om undersökningarnas tillräcklighet.

Genom detaljplaneändringen i planeringsområdets kvarter äventyras eller försämras inte värdena eller konstruktionerna på fornlämningsområdet *Lovisa landfästning*. Kvarteren finns på ett område där man kan urskilja rasade vallar som minner om förskansningen vid den ryska befästningen. På grund av marktäkt har vallkonstruktionerna delvis förstörts och de återstående konstruktionerna är i dåligt skick. Det innebär att den bearbetning av marken som behövs för byggnationen i kvartersområdena inte kommer att förstöra några värdefulla områden av landfästningen.

5.5 Konsekvenser för trafiken

Byggandet av ett flervåningshus tack vare planändringen ökar i någon mån trafiken på Chiewitzgatan, men trafikmängden på gatan i centrum stiger inte så mycket att det skulle påverka trafikens funktion.

Centrumområdet har ett bra nät av förbindelser för gång- och cykeltrafik. Inom staden har lokaltrafiken turer med kollektivtrafik.

5.6 Konsekvenser för grundvattnet

I planens allmänna bestämmelser förutsätts att byggande, dikningar och grävning i marken ska göras så att det inte leder till förändring av grundvattnets kvalitet eller bestående förändringar i grundvattennivån. Byggandet får inte leda till skadlig utströmning av grundvatten.

5.7 Konsekvenser för boende i planområdets näromgivning

Byggandet påverkar utsikten från bostäderna i grannbyggnaderna. Då ett flervåningshus byggs minskar mängden grönmiljö, och den bebyggda arealen i kvarteret ökar. Flervåningshusets bilplatser placeras i en parkeringshall under jord. Då kan gårdsområdet användas för utevistelse och lek, vilket ökar trivselen.

Skuggorna på grannfastigheterna från byggnader med olika höjd utreddes vid olika årstider. En skugganalys finns i planbeskrivningens bilaga 6. Utgående från den konstaterades att redan en byggnad med två våningar söder om egnahemshuset på tomt 10 kommer att skugga egnahemshusets gårdsområde. Den skuggning som en ny byggnad med tre våningar ger upphov till på granntomten kan anses vara normalt inom centrumområdet och man har försökt minimera påverkan genom att placera AK-kvarterets byggnadsyta så nära Chiewitzgatan som möjligt, varvid lek- och vistleområdet blir så stort som möjligt och skuggpåverkan mot egnahemshuset så liten som möjligt.

För att minimera skuggningen och med tanke på stadsbilden har planen fått specialbestämmelser såsom maximal takfotshöjd och höjd till taknocken, förbud mot placering av ventilationsmaskiner på taket och begränsning av balkongernas riktningar.

5.8 Konsekvenser för naturen

Den byggnation som anvisas i detaljplanen ligger på ett stadsmiljöområde där naturmiljön redan från tidigare är förändrad. Därför försämrar planen inte naturens mångfald.

6. FÖRVERKLIGANDE AV DETALJPLANEN

6.1 Förverkligande och tidsplan

Planen är genomförbar efter att den vunnit laga kraft. För förverkligandet ansvarar privata markägare.

6.2 Styrning av förverkligandet

Parkeringshallens mur, som ska uppföras mellan fastigheterna 434-1-109-10 och 434-1-109-11, ska byggas på en högre nivå än flervåningshusets gårdsnivå (se bilaga 7) och planeras och uppföras av högklassiga material. Färgsättningen ska passa ihop med egnahemshuset. Som material rekommenderas röttegelyta som är rappad eller ljust målad med kalkfärg eller renmurad. På båda sidorna om muren rekommenderas montering av vajrar av rostfritt stål som stöd för klängväxter. Muren ska vara sammanhängande och den kan trappas av från den övre delen enligt terrängformerna. Det är skäl att skydda den övre delen med metalltäckning för att hindra skador som vatten kan orsaka.

6.3 Uppföljning av förverkligandet

Förverkligandet av planen styrs med hjälp av behövliga tillstånd. Förverkligandet styrs och övervakas av byggnadstillsynsmyndigheten.

Lahtis 19 september 2017

Ramboll

Planläggningsenheten

Annu Tulonen
Enhetschef

Niina Ahlfors
Gruppchef

KONTAKTUPPGIFTER

LOVISA STAD

www.loviisa.fi

Drottninggatan 15 B

07900 Lovisa

Maaria Mäntysaari

Stadsarkitekt

tel. 0440 555 403

förnamn.efternamn@loviisa.fi

KONSULT SOM UTARBETAR PLANEN:

RAMBOLL FINLAND OY

Niemenkatu 73

15140 Lahtis

Annu Tulonen

Enhetschef

tel. 040 675 0332

e-post förnamn.efternamn@ramboll.fi

Niina Ahlfors

Gruppchef

tel. 040 176 8252

e-post förnamn.efternamn@ramboll.fi

Asemakaavoituksen seuranta	Alueell. ympäristökeskus	
Asemakaavan tietojen täyttölomake 1/4	Täyttämispvm	24.8.2017

Asemakaavan perustiedot				
Asemakaavan nimi				
Loviisan kaupunki				
Korttelin 109 osan asemakaavanmuutos				
Kunta		Ayk:n kaavatunnus		
Kuntanumero		Kunnan kaavatunnus		
Hyväksymispvm		Vireille tulosta ilm. pvm		
Kaava-alueen pinta-ala	0,2376	Uusi ak:n pinta-ala		
Maanal. tilojen pinta-ala		Ak:n muutoksen pinta-ala	0,24	
Ranta-asemakaava:	Rantaviivan pituus km	Rakennuspaikkojen lkm Oma ranta Muut	Lomarak.paikkojen lkm Oma ranta Muut	

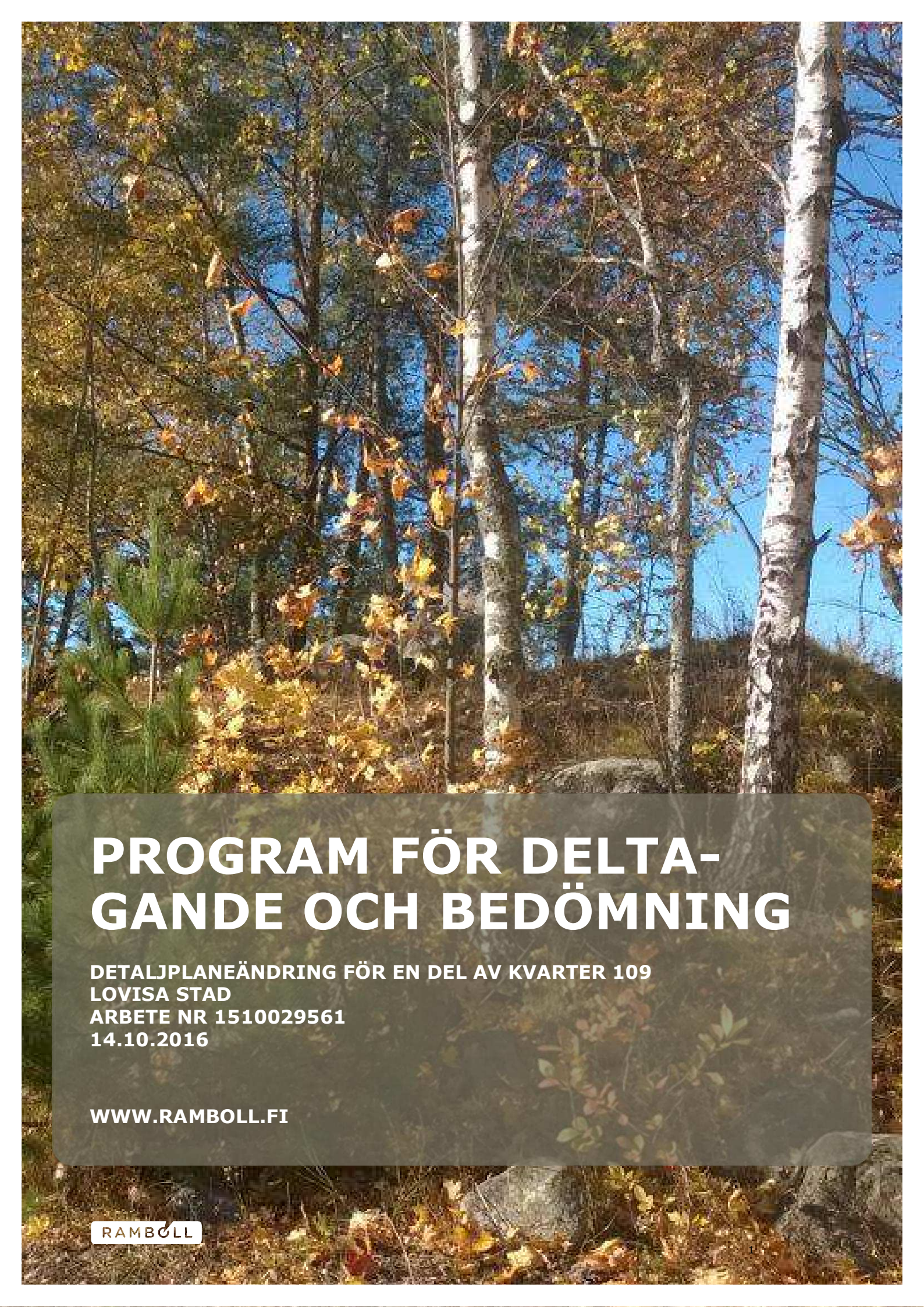
Yhteenveto aluevarauksista						
	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Kerrosala k-m ²	Tehokkuus e	Pinta-alan muut. ha±	Kerrosalan muut.k-m ² ±
Aluevar.						
yhteensä	0,2376	100,0	1600	0,67		
A yhteensä	0,2376	100,0	1600	0,67		
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä						
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Yhteenveto maanalaisista tiloista						
	Pinta-ala ha	Pinta-ala %	Kerrosala k-m ²		Pinta-alan muut. ha±	Kerrosalan muut.k-m ² ±

Maan.til. yht.						
-----------------------	--	--	--	--	--	--

Rakennussuojelu				
	Suojeltujen rak. lkm	Suojeltujen rak. k-m ²	Suojeltujen rak. muutos lkm±	Suojeltujen rak. muutos k-m ² ±

Suoj.rak. yht.				
asemakaava				
muu				

PROGRAM FÖR DELTA- GANDE OCH BEDÖMNING

DETALJPLANEÄNDRING FÖR EN DEL AV KVARTER 109
LOVISA STAD
ARBETE NR 1510029561
14.10.2016

WWW.RAMBOLL.FI

Referens: 1510029561

LOVISA STAD

Detaljplaneändring för en del av kvarter 109

Program för deltagande och bedömning *12.10.2016*

Enligt markanvändnings- och bygglagen (MBL 63 §) ska planlägningsarbetet inkludera ett med avseende på planens omfattning och innehåll nödvändigt program för deltagande och växelverkan samt för bedömning av planens konsekvenser. När frågan om planläggning har väckts ska detta meddelas så att intressenterna har möjlighet att få information om utgångspunkterna för planläggningen samt förfarandet för deltagande och bedömning.

I det här programmet för deltagande och bedömning (PDB) presenteras utgångspunkterna för utarbetningen av detaljplanen och dess mål, det beskrivs hur planläggningen framskrider och hur intressenterna kan påverka planläggningen och hur planens konsekvenser bedöms under planeringens gång. Intressenterna har möjlighet att för Nylands närings-, trafik- och miljöcentral (NTM-centralen) föreslå samråd om huruvida programmet för deltagande och bedömning är tillräckligt innan planförslaget framläggs offentligt (MBL 64 §).

Programmet för deltagande och bedömning kan uppdateras under planlägningsarbetets gång.

Godkänt vid Lovisa stads planlägnings- och arkitektbyrå 12.10.2016.

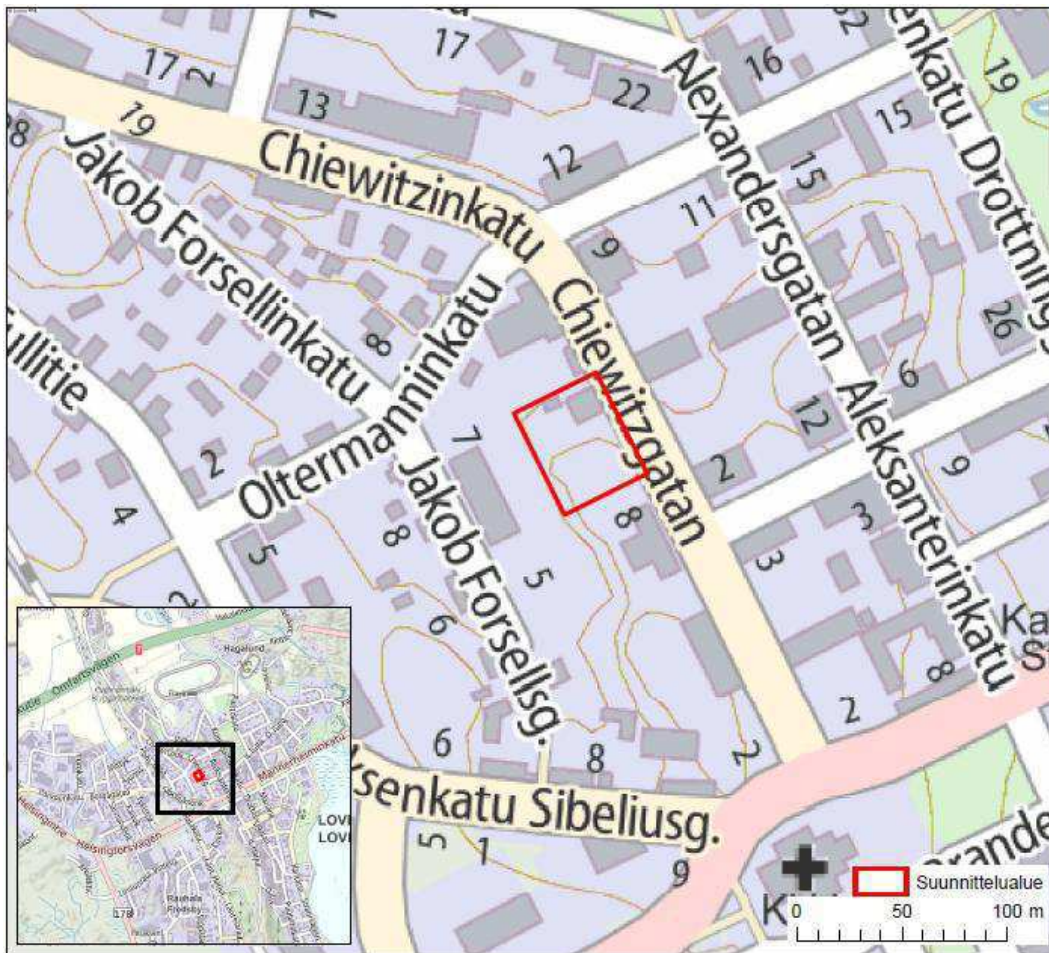
1. Planeringsområde

Ändringen av detaljplanen gäller fastigheterna 434-1-109-10 och 434-1-109-11 väster om Chiewitzgatan i Lovisa centrum.

På fastigheten 434-1-109-10 finns ett 2-vånings egnahemshus med två bostäder byggt på 1960-talet och dess inhägnade gård. Fastigheten 434-1-109-11 är obebyggd och vid dess västra och norra kant finns en jordvall under vilken det finns rester från en rysk befästning. På jordvallen växer en del träd vid egnahemshusets staket.

Vid Chiewitzgatan finns flera flervåningshus i rött tegel och vid ändan av gatan mot staden finns en kyrka i rött tegel.

Planeringsområdet ligger på ett grundvattenområde som är viktigt för Bryggeribackens (0158555) vattenförsörjning och det utgör en del av den regionalt värdefulla kulturmiljön i Lovisa stads centrum. På planeringsområdet eller i dess omedelbara närhet finns inga naturskyddsområden.

Planområdets läge och områdesavgränsning

2. Mål

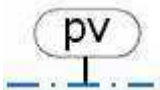
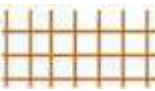
Syftet med ändringen av detaljplanen är att undersöka om detaljplanen kan ändras till att godkänna ett egnahemshus med två bostäder på tomt 10 och flervåningshusanvändning på tomt 11. Målet är att samordna olika boendeformer på tomter som ligger intill varandra så att de inte stör varandra i fråga om parkering, trafik, utsikt från balkongerna, utjämning av marken eller andra funktioner. Det kvalitativa målet är att bevara och stärka Chiewitzgatans värden beträffande stadsbilden.

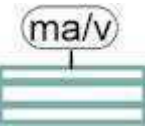
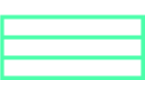
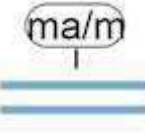
3. Nuvarande planeringssituation

3.1 Landskapsplan

Landskapsplaner som är giltiga i Nyland är Nylands landskapsplan, 1:a, 2:a och 3:e etapplandskapsplanerna och Östra Nylands helhetslandskapsplan.

I de gällande landskapsplanerna gäller följande planbeteckningar och -bestämmelser för planeringsområdet och dess näromgivning:

	Grundvattenområde Med beteckningen anges grundvattenområden med värdefulla egenskaper som kan vara eller som är viktiga för samhällenas vattenförsörjning.
	Område för centrumfunktioner, kommuncentrum, huvudstadsregionens områdescentrum Med objektbeteckningen anvisas det ungefärliga läget för områden för centrumorienterade service-, förvaltnings- och andra funktioner i kommuncentra och huvudstadsregionens områdescentra. Området kan omfatta även boende samt nödvändiga trafikområden och parker. Objektbeteckningarna för centrumfunktioner innefattar delvis eller helt kulturhistoriska områden eller objekt.
	Område för tätortsfunktioner Med beteckningen anges byggnadsområden som förutsätter detaljerad planering och som reserveras för boende, service- och arbetsplats- samt andra tätortsfunktioner. Beteckningen innefattar trafikleder samt hamn-, service-, depå-, terminal-, bangårds- och andra motsvarande områden som behövs för trafiken, friluftsleder, cykel- och gångleder, lokalcentra, områden för samhällsteknisk försörjning, andra specialområden, lokala skyddsområden samt rekreations- och parkområden inom tätorterna. Beteckningen "Område för tätortsfunktioner" hindrar inte att användningsändamålet för områden som används för jord- och skogsbruk vid behov bibehålls.
	Område som ska förtätas Beteckningen är en utvecklingsprincipbeteckning. Med beteckningen anges områden för tätorts- och centrumfunktioner som ska förtätas och som stöder sig på ett hållbart trafiksystem.

	Kulturhistoriskt betydande vägsträckning Med beteckningen anvisas den av riksomfattande intresse varande Gamla Kungsvägens sträckning och/eller i landskapet Östra Nyland bevarade delar av den.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården, riksintresse Med beteckningen anges områden och objekt som med tanke på kulturmiljön och landskapsvården är av riksintresse.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården Med egenskapsbeteckningen anges områden, vägar och objekt som med tanke på kulturmiljön är av riksintresse (RKY 2009). På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreserveringsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.
	Område som är viktigt med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården, landskapsintresse Med beteckningen anges områden, vägar och objekt som med tanke på kulturmiljön eller landskapsvården är av intresse på landskapsnivå och av regionalt intresse.

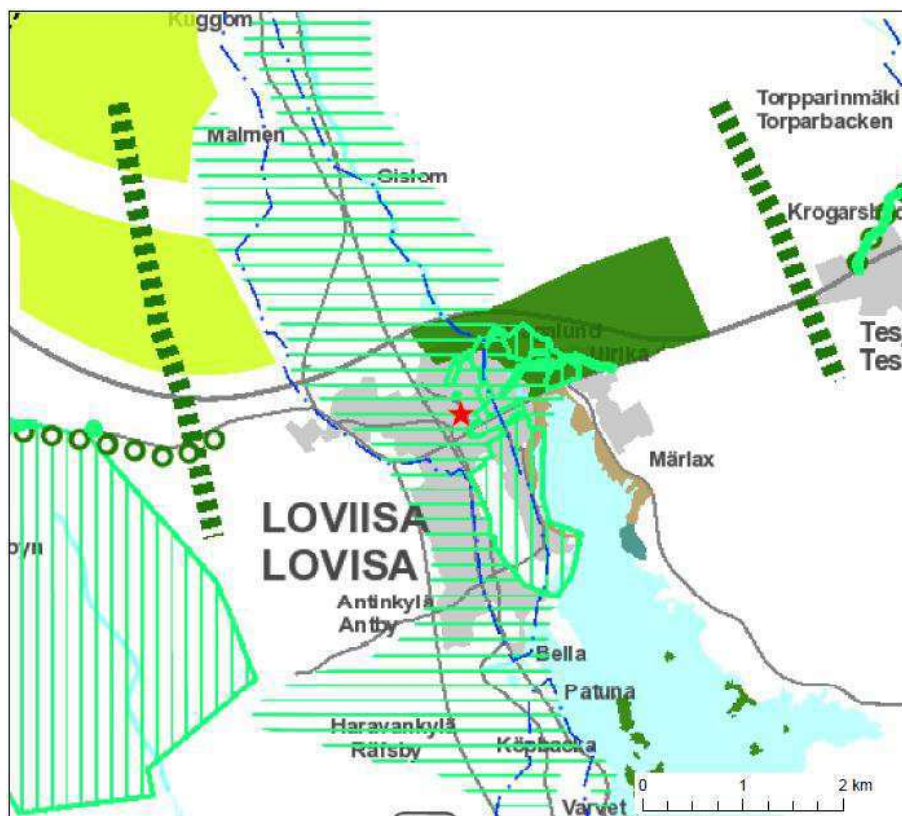

Utdrag ur en sammanställning av Nylands fastställda landskapsplaner (Nylands landskapsplan, Nylands 1:a, 2:a och 3:e etapplandskapsplaner och Östra Nylands landskapsplan). Planeringsområdets läge anges på kartan med en gul stjärna.

Nylands förbund håller på att utarbeta den 4:e etapplandskapsplanen. Planen kommer att omfatta hela landskapet utom området Östersundom, för vilket en separat plan utarbetas. Nylands 4:e etapplandskapsplan har varit framlagd som förslag 1.12.2015–29.2.2016.

I förslaget till landskapsplan har följande beteckningar angetts för planeringsområdet och dess närhet:

	Grundvattenområde Med egenskapsbeteckningen anges grundvattenområden med värdefulla egenskaper som kan vara eller som är viktiga för samhällenas vattenförsörjning.
	Byggd kulturmiljö av riksintresse (RKY 2009) Med egenskapsbeteckningen anges områden, vägar och objekt som hör till den byggda kulturmiljön av riksintresse (RKY 2009). På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreserveringsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.
	Kulturmiljö av intresse på landskapsnivå Med egenskapsbeteckningen anges kulturmiljöer av intresse på landskapsnivå som är viktiga med tanke på kulturmiljön och som omfattar både landskapsområden och byggda kulturmiljöer. På områden där användningsändamålet har angetts med en områdesreserveringsbeteckning bestämmer beteckningen den primära markanvändningsformen.

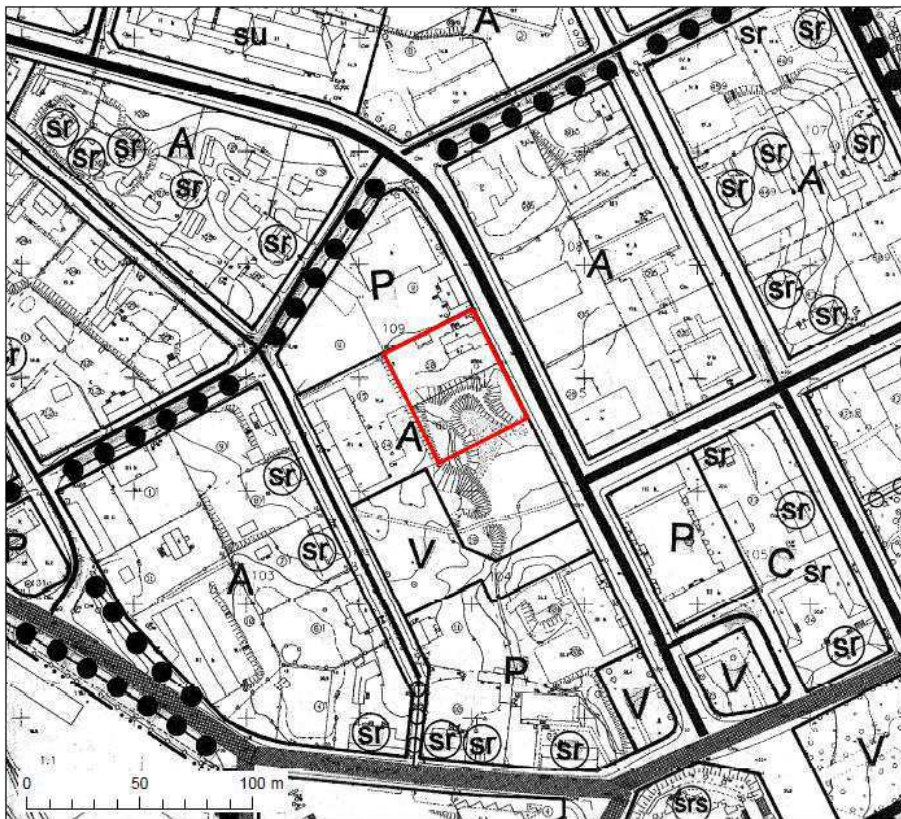
Utdrag ur förslaget till Nylands 4:e etapplandskapsplan. Planeringsområdets läge anges på kartan med en röd stjärna.

3.2 Generalplan

På området gäller delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan, som godkändes av Lovisa stadsfullmäktige 13.6.2001.

I delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan har följande beteckningar angetts för planeringsområdet och dess närhet:

A	Huvudsakligen bostadsområde
V	Rekreatiomsområde
P	Huvudsakligen område för service och förvaltning
	Förbindelsegata/matargata

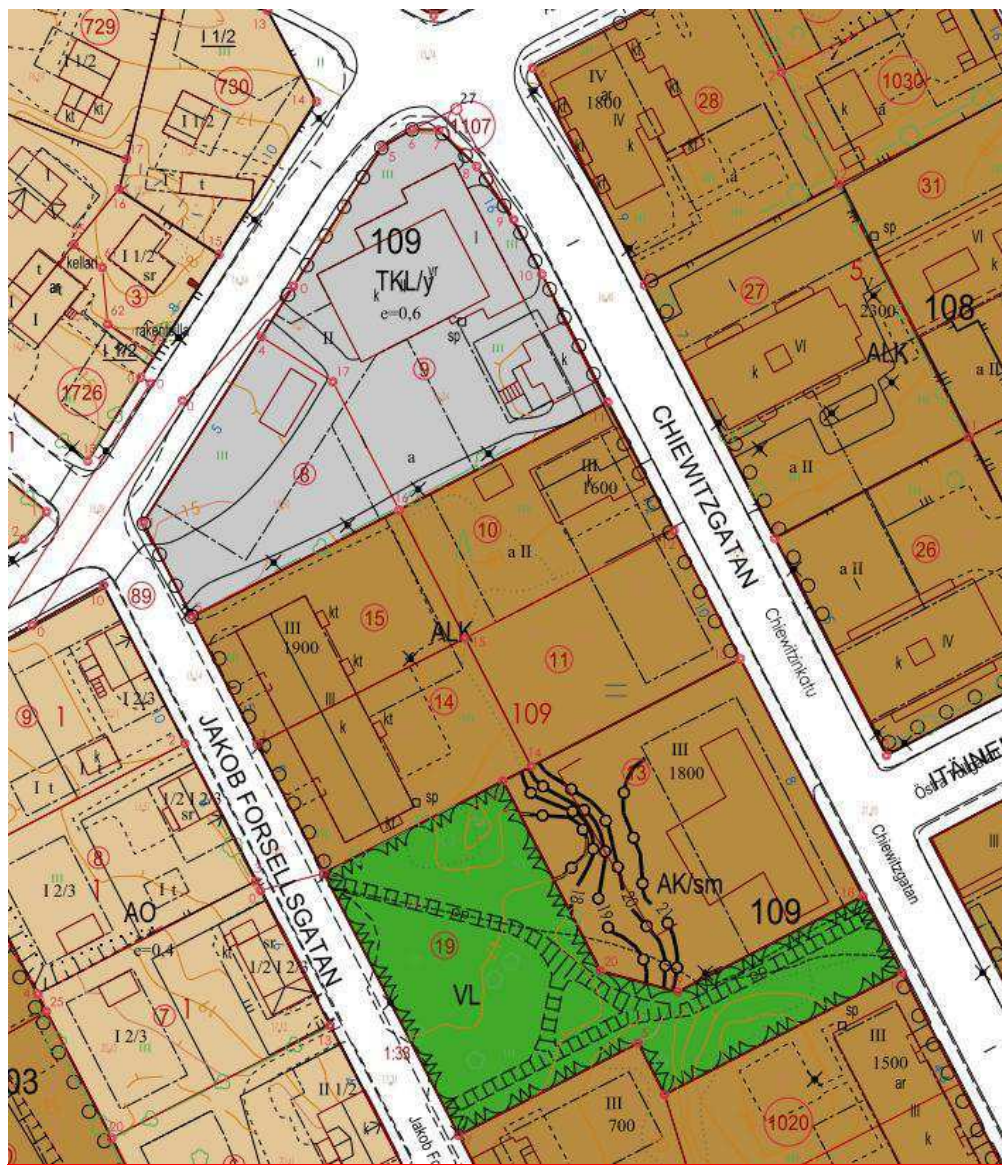

Utdrag ur delgeneralplanen för Lovisa centrum och Nedre stan. Planeringsområdets läge anges på kartan med en röd linje.

3.3 Detaljplan

På området finns gällande detaljplan 434_BI85, som fastställdes 20.8.1975.

I detaljplanen är planeringsområdet reserverat till ett kombinerat kvartersområde för affärs- och flervåningshus (ALK).

Utdrag ur en detaljplanesammanställning

3.4 Markägoförhållanden

Tomterna är i privat ägo.

3.5 Beslut och avtal

Planen anhängiggjordes genom tekniska nämndens beslut 29.9.2016 § 99.

Lovisa stad och de privata markägarna har inbördes avtal om planläggningen.

En markanvändningsplan kommer att utarbetas innan planen godkänns.

3.6 Utredningar och planer

3.6.1 Utredningar som gjorts

Detaljplanen utarbetas med stöd av följande befintliga utredningar:

- Kartläggning av växtligheten på Lovisa stads område samt allmän beskrivning av fågelbeståndet, Maud Östman, 1994
- Inventering av Lovisas landfästning, Museiverket/RHO, Johanna Enqvist & V.-P. Suhonen, 2004
- Skyddsplan för Lovisa grundvattenområden, Sweco, 2014

3.6.2 Planer som utarbetats under planeringsarbetets gång

För det flervåningshus som eftersträvas på tomt 11 har det utarbetats en projektplan där alternativa sätt att använda tomten samt parkeringslösningar har undersökts. Det kommer att utarbetas snittritningar av området i Chiewitzgatans riktning för att höjdnivåerna ska beaktas i planeringen. Dessutom utarbetas en skuggningsmodell och två alternativa planeringslösningar för nämndbehandling innan planförslaget framläggs offentligt.

3.7 Konsekvenser som ska bedömas

Under planläggningsprocessens gång bedöms betydande direkta och indirekta konsekvenser av planändringen (MBL 9 § och MBF 1 §). Konsekvensbedömningen baseras på utredningar och annan information som framkommit under planläggningsarbetet.

Konsekvenserna bedöms under planeringsarbetets gång under hela planläggningsprocessen och baseras på tillräckliga utredningar av utgångssituationen. De bedömda konsekvenserna beskrivs i planbeskrivningen. De centralaste konsekvenserna som bedöms i det här arbetet är konsekvenserna för:

- servicen
- stadsbilden
- kulturmiljön
- trafiken
- grundvattnet
- boendet i planområdets näromgivning

4. Intressenter

Planläggningsförfarandet ska baseras på tillräcklig växelverkan med intressenterna och även sakkunskap som fås på detta sätt (MBL 1 §). Intressenterna har rätt att delta i beredningen av planen, bedöma dess konsekvenser samt framföra sina åsikter om planen (MBL 62 §).

Intressenter är områdets markägare samt alla de vilkas boende, arbete eller andra förhållanden betydligt kan påverkas av planen samt myndigheter och sammanslutningar vilkas verksamhetsområde behandlas i planeringen.

De vilkas boende, arbete eller andra förhållanden påverkas av planen:

- de som bor i närheten av planeringsområdet och planeringsområdets markägare
- markägare och grannar på område som gränsar till planeringsområdet
- sammanslutningar vilkas verksamhetsområde behandlas i planeringen

Myndigheter och andra som kommer att höras under planläggningens gång:

- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Nylands förbund
- Östra Nylands räddningsverk
- Kymmenedalens El Ab
- LPOnet Oy Ab
- Borgå Energi
- Lovisa stads byggnads- och miljönämnd
- Borgå stad, hälsoskyddet
- affärsverket Lovisa Vatten
- Lovisa stads tekniska central:
 - fastighets- och GIS-byrån
 - samhällsteknik

5. Hur deltagande och samverkan ordnas

Information om att planläggningen anhängiggjorts och om att programmet för deltagande och bedömning (PDB) finns offentligt framlagd samt att planförslaget finns framlagt ges på Lovisa stads officiella anslagstavla i Lovinfo, i tidningarna Loviisan Sanomat, Östnyland, Itäväylä och Nya Östis samt på stadens webbplats (www.lovisa.fi).

5.1 Planläggningsarbetets inledningsskede och program för deltagande och bedömning

Planen anhängiggjordes genom tekniska nämndens beslut 29.9.2016 § 99.

Lovisa stads planläggnings- och arkitektbyrå beslutar om att lägga fram programmet för deltagande och bedömning (PDB) offentligt. PDB hålls offentligt framlagt i 30 dagar på stadens officiella anslagstavla i Lovinfo och på webbplatsen. Under den tiden kan intressenterna lämna in åsikter om programmet för deltagande och bedömning till stadens kundservicekontor Lovinfo.

Intressenterna har möjlighet att föreslå för NTM-centralen att samråd ska hållas om huruvida PDB är tillräckligt innan planförslaget framläggs offentligt. Om programmet är uppenbart bristfälligt, ska NTM-centralen utan dröjsmål ordna samråd med staden för att utreda behoven av att komplettera programmet. Till samrådet ska kallas den intressent som gjort en framställan och enligt behov de myndigheter och sammanslutningar vars verksamhetsområde saken berör (MBL 64 §).

Programmet för deltagande och bedömning uppdateras vid behov under planeringsarbetets gång. Om det blir väsentliga ändringar i programmet för deltagande och bedömning ges information om detta separat.

5.2 Planförslag

Detaljplaneförslaget framläggs offentligt på stadens officiella anslagstavla i Lovinfo och på webbplatsen i 30 dagar. Under framläggningstiden har intressenterna möjlighet att lämna in anmärkningar (MBF 27 §).

Utlåtanden om planförslaget begärs av myndigheterna, stadens förvaltningar samt andra intressenter som anses nödvändiga.

De inkomna utlåtandena och anmärkningarna behandlas och beaktas i beredningen av planförslaget för behandling och godkännande. De som har lämnat in utlåtanden och anmärkningar och som har uppgett sin adress får kommunens motiverade ställningstagande till den inlämnade åsikten.

Tillsammans med myndigheterna hålls vid behov myndighetssamråd i förslagsskedet (MBL 66 §, MBF 18 §) då planförslaget har varit offentligt framlagt och åsikter och utlåtanden om det har kommit in.

5.3 Godkännandeskedet och sökande av ändring

Detaljplanen godkänns av tekniska nämnden i Lovisa. Meddelande om att planen godkänts ges enligt MBL 67 § och MBF 94 §.

Till dem som lämnat in en anmärkning om planförslaget och i samband med detta uppgett sin adress sänds ett bemötande. Fullmäktiges beslut om godkännande sänds till dem som har bett om det.

Det går att söka ändring i beslutet om att godkänna detaljplanen genom att rikta ett besvär till Helsingfors förvaltningsdomstol och vidare till högsta förvaltningsdomstolen. Om inga besvär inlämnas mot stadsfullmäktiges beslut om godkännande träder planen i kraft 30 dygn efter Lovisa stadsfullmäktiges beslut.

5.4 Myndighetssamarbete

I planprocessens inledningsskede sänds programmet för deltagande och bedömning till myndighetsintressenterna för kännedom och vid behov ordnas inledningsskedets myndighetssamråd mellan Lovisa stad och Nylands NTM-central.

Utlåtanden om planförslaget begärs av berörda myndigheter. I förslagsskedet ordnas vid behov myndighetssamråd.

6. Kontaktuppgifter

LOVISA STAD

Maaria Mäntysaari
Stadsarkitekt
tel. 0440 555 403
förnamn.efternamn@loviisa.fi

Skriftliga åsikter och anmärkningar kan också sändas per post till följande adress:

Lovisa stad, tekniska centralen
PB 11
07901 Lovisa

eller per e-post: kaavoitus@loviisa.fi

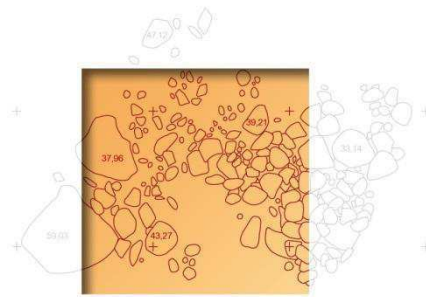
KONSULT SOM UTARBETAR PLANEN

RAMBOLL FINLAND OY

Niemenkatu 73
15140 LAHTIS

Niina Ahlfors
Gruppchef
tel. 040 176 8252
förnamn.efternamn@ramboll.fi

Annu Tulonen
Enhetschef
tel. 040 675 0332
förnamn.efternamn@ramboll.fi

UNDERSÖKNINGSRAPPORT

LOVISA

Lovisa landfästning

Precisionsinventering av Chiewitzgatans landfästning 2017

ARKEOLOGISKA FÄLTJÄNSTER
KATJA VUORISTO

Sammandrag

Museiverkets Arkeologiska fälttjänster gjorde i februari 2017 en precisionsinventering i den nordvästra delen av landfästningen som finns i Norrtull i Lovisa, i kvarter 109 på området sydväst om Chiewitzgatan. På platsen finns en delvis förstörd jordvall som har bedömts vara en rysk befästning. Jordvallens norra del ligger på en tomt som för närvarande huvudsakligen är obebyggd och där det finns planer på att bygga ett flervåningshus. Museiverket förutsatte att vallens konstruktioner ska kartläggas och skicket bedömas innan det går att bedöma hur byggnationen kommer att påverka fornlämningen. Vid precisionsinventeringen upptäcktes några stenkonstruktioner i anslutning till vallen samt olika markfyllnadsskikt. Den undersökta befästningens ytskikt är till stor del förstörda, men på toppen av vallen finns sannolikt den ursprungliga ytan kvar, och även lägre skikt i vallen finns bevarade. Ovanpå vallen har det senare också lagts jord och stenar, och beträffande dem är det svårt att bedöma hur väl befästningen har bevarats under jordhögarna. Jordvallen har bedömts vara byggd under den autonoma tiden, men dess linje kan också ses på tidigare svenska kartor. Det är möjligt att en liten del av konstruktionen hänför sig till 1700-talet.

Pärmbild: AKDG5145:3 Ett provdike i nord-sydlig riktning grävs i vallen. Från öster. Foto Katja Vuoristo.

Innehåll

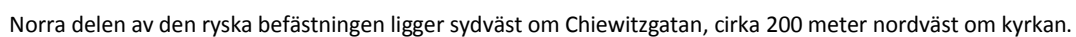
Sammandrag	2
Arkiv- och registeruppgifter	2
1. Inledning.....	4
2. Det undersökta områdets läge och skick	5
3. Lovisa landfästning.....	5
4. Fältnärhetsmetoder	6
5. Observationer av fästningen	7
6. Sammanfattning	13
Källor	15
Fotoförteckning	16
Översiktskarta.....	17

Arkiv- och registeruppgifter

Lovisa, Lovisa landfästning, precisionsinventering av landfästningen vid Chiewitzgatan 2017

Det undersökta objektets namn:	Lovisa landfästning
Fornlämningsregistrets nummer:	1000003233
Forskningsinstitut:	Museiverket/Arkeologiska fälttjänster
Undersökningstillståndets nummer:	MV/6/05.04.01.02/2017
Utgrävningsledare:	FM Katja Vuoristo
Assisterande forskare:	FM Tuija Väisänen
Fältarbetstid:	1.2–2.2.2017
Undersökningens finansiär:	Ramboll
Kommun/stad, stadsdel, tomt:	Lovisa, stadsdel 1, Norrtull, kvarter 109, tomterna 10–11
Markägare:	Privat
Det undersökta områdets areal:	Cirka 1540 m ²
Det undersökta områdets koordinater:	P:6702670, I: 457130 (ETRS89–TM35FIN)
Fynd:	inga fynd
Digitala bilder i anslutning till rapporten:	AKDG5145:1–24
Tidigare undersökningar i anslutning till undersökningsområdet:	1973 Lasse Ojonen, kontroll 1977 Kati Heinämies, inventering 2004 Johanna Enqvist & V.-P. Suhonen, inventering
Tidigare fynd:	inga fynd
Ursprunglig undersökningsbeskrivning:	Museiverkets arkiv, Helsingfors
Kopior:	Borgå museum/Östra Nyland, Ramboll Oy

Det undersökta området är utmärkt med rött.

1. Inledning

Museiverkets Arkeologiska fälttjänster gjorde i början av februari 2017 en arkeologisk precisionsinventering vid Lovisa landfästning, på vallen sydväst om Chiewitzgatan. Vallen anses vara den enda bevarade delen av en befästning från autonomins tid. Undersökningar gjordes på grund av att det planeras bostadshus på tomterna 10 och 11 på området och Museiverkets Kulturmiljötjänster förutsatte en arkeologisk precisionsinventering av den fasta fornlämningen på planändringsområdet (Lovisa landfästning, fornl.reg. nr 1000003233), alltså norra delen av den ryska befästningen. På grund av att tidsplanen för bygget är brådsakande gjordes fältarbetena på vintern. Innan undersökningarna startade ordnades syn på platsen 24.1.2017. I den deltog Arkeologiska fälttjänster samt Lovisa stad och Oy Rakennuspartio.

Avsikten med de arkeologiska undersökningarna var att dokumentera konstruktionerna i anslutning till vallen som kan urskiljas på tomterna 10 och 11 samt andra faktorer som påverkar befästningens skick. Dessutom försökte man utreda om vallen innehöll konstruktioner som inte syns till marknivån. Därför grävdes ett provdike i vallen med grävmaskin. Diket gick vid både den sydvästra och nordvästra sidan. Fältarbetet gjordes 1–2.2.2017 och utfördes av forskare Katja Vuoristo (FM) samt biträdande forskare Tuija Väisänen (FM). För dokumentering av området användes en VRS-GPS-apparat och dessutom togs digitala fotografier. Vid grävningarna gjordes inga fynd. Undersökningarna beskrevs på Arkeologiska fälttjänsternas Facebooksida.

Befästningen vid Chiewitzgatan har konstaterats vara från ryska tiden. Objektet nämns i en granskningsrapport från 1973 och redan då konstaterades att befästningen delvis var förstörd.¹ Objektet granskades i samband med en inventering 2004. Då noterades rester av en jordvall på tre ställen på en sträcka av cirka

200 meter. En del av de vallrester som noterades på 1970-talet konstaterades vara förstörda. Vallens södra ända konstaterades vara bäst bevarad, medan den på andra ställen bedömdes vara i dåligt skick. I samband med inventeringen kartlades endast de synliga stenkonstruktionerna.²

Jordvallar som sannolikt har anknytning till befästningen från den ryska tiden urskiljs också i Lidar-materialet (utmärkt med grönt). Det område som undersöktes 2017 är inringat med rött.

Helsingfors 17.2.2017

Katja Vuoristo, FM

¹ Ojonen 1973.

² Enqvist & Suhonen 2004, 23–24.

2. Det undersökta områdets läge och skick

Befästningen som byggdes av ryssarna under första hälften av 1800-talet finns sydväst om Chiewitzgatan. Den börjar genast vid kanten av parken intill Lovisa kyrka vid Mannerheimgatan och fortsätter till den obebyggda tomten (11) i nordväst och gränsar till den bebodda tomten (10) intill. Befästningen löper längs en gammal ås i riktning sydost–nordväst och vid den nordvästra ändan på tomt 11 svänger den mot Chiewitzgatan mot nordost. I riktning nordost–sydväst löper den bara en kort sträcka. Befästningen har till stor del förstörts och består numera av tre delar. Tydligast kan den urskiljas i parken intill kyrkan och sämst i den mellersta delen vid kanten av flervåningshusets gård. På tomt 11 urskiljs befästningen i form av en hög vall. Vid dess båda ändar har det senare lagts jord och stora stenar. Framför vallen finns en jämn liten öppen plats där det växer unga tallar. Ovanpå vallen växer några större träd. På undersökningsområdet, alltså på tomterna 10 och 11, har jorden skalats bort nästan helt från jordvallens sydöstra sida, och även den sydvästra sidan har bearbetats kraftigt. På några ställen har dock stenkonstruktioner bevarats i vallen. De urskiljs vid markytan åtminstone då det inte finns växtlighet på området. På tomt 10 har vallens nedre sluttning ställvis skurits och den har också stötts med en stenmur. Vid murens sydvästra ända kan man dock även se mossbevuxna stenar som kunde vara en del av den ursprungliga stödmuren.

AKDG5145:2 Överblick. Ett provdike grävs i vallens nordöstra-sydvästra del. Från öster. Foto Katja Vuoristo.

3. Lovisa landfästning

Lovisas, alltså dåvarande Degerbys, slutliga befästningsplan blev färdig 1747 och byggarbetena pågick främst under åren 1749–1756. Degerby fick namnet Lovisa 1752, då byggarbetena pågick som intensivast. Från 1754 prioriterades befästningen av Helsingfors framom försvarsbyggandet i Lovisa och byggarbetet saktade därför av. Ursprungligen skulle befästningen bli en sexuddig stjärna vars omfattande utanverk hade två bastioner på östra sidan och tre pilformade redutter samt tre hornverk. Ända från början drabbades befästningsarbetet av problem, då det var brist på byggmaterial, arbetskraft och utrymmen för inkvartering. Dessutom visade sig befästningens byggplats vara dålig, då marken ställvis var alltför mjuk för att stadiga stenmurar skulle kunna byggas där. Byggandet av bastionerna var till stor del beroende av jordvallar-

na, men man lyckades bygga litet mera utanverk, och bl.a. stenmuren för hornverket Åsen hann ställvis byggas till full höjd.³

År 1757 avbröts befästningsarbetet på grund av Pommerska kriget, då militären, som använts som arbetskraft, behövdes i kriget. Efter krigsslutet 1763 hade Lovisa förlorat en del av sin betydelse för försvaret och största delen av arbetskraften arbetade på Svartholms fästning. Under 1808–09 års krig, i februari 1808, ockuperade ryssarna Lovisa och på 1850-talet ledde Krimkriget till att hela eran med bastionfästningar upphörde i Finland.⁴

Redan under den svenska tiden blev arbetet med Lovisa landfästning oavslutat och i terrängen kan man se olika skeden av byggandet. Under den ryska ockupationen försökte man rikta försvaret av Lovisa västerut, och i början av 1800-talet fortsatte arbetet väster om staden med befästningen Åsen, som inte blev helt färdig på 1700-talet. Den finns inritad på svenska ritningar, men på 1750-talet hade endast grunden för en del av befästningen Åsen anlagts. Fästningen har varit den västra porten till den gamla södra strandvägen.⁵ En stor del av Lovisa fästning har förstörts då staden har byggts ut.

4. Fältarbetsmetoder

Innan undersökningarna startade ordnades syn på platsen 24.1.2017. I den deltog också Lovisa stad samt Oy Rakennuspartio. Från Arkeologiska fälttjänster deltog Katja Vuoristo och Petro Pesonen. Vid syneförrettningen kom man närmare överens om arbetsmetoderna och man övervägde att använda en grävmaskin för undersökning av vallarna. Rakennuspartio lovade ordna en grävmaskin med kort varsel. För fältarbetet ansöktes om undersökningstillstånd av Museiverket, eftersom jordvallarna skulle undersökas genom metoder som gör fysiskt intrång. Tillståndet behandlades snabbt och fältarbetena kunde utföras redan följande vecka, alltså i början av februari.

På grund av tidsplanen för byggnationen gjordes terrängarbetet under vinterperioden, och det fanns vid behov beredskap att tina tjälen genom uppvärmning. Det här behövdes dock inte, eftersom tjälen i marken var bara några centimeter djup och inte försvårade grävningen med grävmaskin. Marken hade endast ett tunt snötäcke, som naturligtvis i någon mån gjorde det svårare att se, men å andra sidan gick det lättare att urskilja konstruktionerna än på sommaren, då de täcks av växtlighet. Tvärs över vallarna gjordes ett provdike där olika fenomen kunde upptäckas och dokumenteras under den första grävningsdagen. Under natten kom ett lätt snötäcke, som dock inte försvårade dokumenteringen. Under den andra dagen kunde man koncentrera sig på att dokumentera de konstruktioner som syntes vid markytan, men det är möjligt att något smått har blivit upptäckt på grund av snön. En översiktskarta över objektet utarbetades med alla observationer från vällen utmärkta. På grund av den stora rasrisken kunde inga profilkartor av provdiket göras. Därför har vallens tvärsnitt dokumenterats endast med hjälp av fotografier.

I samband med fältarbetena öppnades ett provdike på platsen. Det sträckte sig till både sydvästra och nordvästra sidan av vällen. På den nordvästra sidan gjordes provdiket på en plats där ett deponerat fyllnadslager ovanpå vällen började. Där ville man ta reda på om vällen fortsätter mot nordost. På den sydvästra sidan öppnades vällen ungefär på mitten, ungefär där det lägre stället löper genom vällen. Sydost om den här platsen fanns en tydlig konstruktion av radade stenar. Provdiket grävdes ända ned till morängrus-

³ Peltonen & Suhonen 2011, 129–135; Sirén 1995, 10–11.

⁴ Peltonen & Suhonen 2011, 130, 152, 154; Sirén 1995, 12–13.

⁵ Ojonen 1973, 4.

lagret under vallens jordlager. Det antogs att morängruslagret var ren alv. Diket grävdes inte genom hela vallen. Efter avslutade fältarbeten fylldes provdiket igen med grävmaskin.

AKDG5145:4 Den nord-sydliga delen av provdiket grävs.
Från väster. Foto Katja Vuoristo.

AKDG5145:6 Ett provdike har grävts i nordostlig-sydvästlig riktning genom det ställe där vallen delvis är förstörd. Från nordost. Foto Katja Vuoristo.

Kartläggningen av provdiket och hela området gjordes med VRS-GPS-utrustning med en noggrannhet av ± 2 cm. De koordinater som användes i undersökningen är enligt ETRS-GK 26-systemet som Lovisa stad använder och höjdnivåerna anges i N60-höjdsystemet. Mätningarna ändrades till DWG-form i programmet Topcon Link och de digitaliserades med programmet AutoCad LT 2015 (se översiktskarta i slutet av rapporten). I efterarbetet jämfördes mätresultaten från området med svenskt och ryskt kartmaterial om landfästningen. Utöver kartläggningen dokumenterades området med fotografier. Fotografierna från grävningen finns uppräknade i WebMusketti på huvudnumret AKDG5145. Inga fynd gjordes vid undersökningarna.

5. Observationer av fästningen

Den vallstump som finns bevarad på tomterna 10 och 11 urskiljs som en obestämd kulle, och ovanpå den har det ställvis lagts jord och stenar. Tydligast urskiljs vallens norra del, som verkar bilda ett spetsformat hörn mot norr. Vallen fortsätter mot nordost, men vid kanten av tomt 11 täcks den under en jordhög. Det är svårt att säga hur långt den fortsätter under jordhögen. Som längst gränsar den till en plats nära trottoaren intill Chiewitzgatan. Den valldel som löper från nordspetsen mot sydost har förstörts på stora områden på grund av grävningar i vallen. Vallen gränsar nära till kanten av tomten intill.

AKDG5145:17 Vid vallens nordöstra ända har man senare lagt stenar och jord. En del av vallen ligger troligen under jordhögen. Från söder. Foto Katja Vuoristo.

Vid vallens sydöstra ända observerades dock på två ställen nära vallens krön på utsidan en vertikal stenmur som hade bevarats. Konstruktionens läge tyder på en eventuell bröstmur. Intill provdiket fanns en tydlig murstump bestående av 2–3 stenlager. Murens bredd var cirka en meter. I konstruktionens nedersta sten syntet ett borrhål i murens riktning i stenens kant. En aning längre mot sydost från den här konstruktionen, alldeles vid ändan av den bevarade vallen, fanns också en återstående kort stump av en delvis rasad stenmur (se karta i slutet av rapporten).

AKDG5145:13 Ett par stenlager av den sydvästra, alltså utsidans försvarsmur hade bevarats på några ställen. Den norra delen. Från väster. Foto Katja Vuoristo.

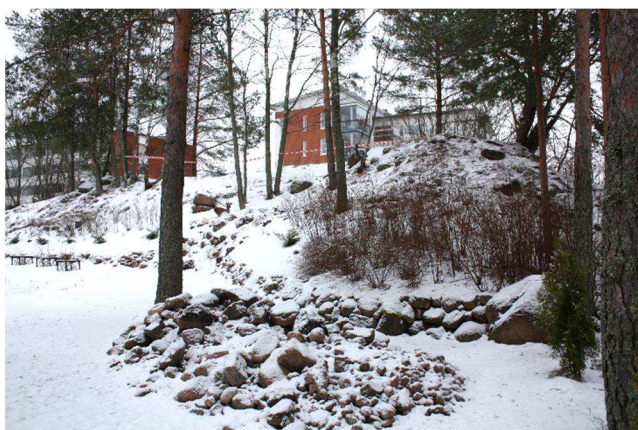

AKDG5145:15 Ett par stenlager av den sydvästra, alltså utsidans försvarsmur hade bevarats på några ställen. Den sydligare delen. Från väster. Foto Katja Vuoristo.

AKDG5145:14 Detalj från stensättningen i den sydvästra sidans stödmur. Den norra delen. I den mellersta stenen urskiljs ett längsgående borrarspår. Från nordväst. Foto Katja Vuoristo.

Yttre sidan av jordvallens del i nordostlig–sydvästlig riktning sträcker sig ända till tomt 10. Nedre kanten av vallens utsida är stödd med stenar som uppenbarligen har röjts från tomt 10. I stensättningen kan man dock vid dess sydvästra ända och i den mellersta delen se mossbevuxna radade stenar som ligger bakom de röjda stenarna. På ett ställe verkar det dessutom finnas stenar som eventuellt hör till en gammal stödmur och som också når litet högre upp i den nedre sluttningen. Även på ett par andra ställen urskildes några stenar som kan höra till vallens konstruktioner. Vallens utsidor har dock till största delen lidit av senare marktäkt och skärningar som gjorts i samband med byggande på tomterna intill. Det verkar som om vallens krön är det enda av jordvallens del som har bevarats helt eller nästan helt. Även krönet har gått sönder i sydvästra delen av provdiket.

AKDG5145:20 Vallens nordspets och sydöstra sida. I nedre delens stensättning har något som troligen är stödmur från vallens tid också bevarats, men stenar har också lagts till senare. I förgrunden stenar som röjts från tomt 10. Från nordväst. Foto Katja Vuoristo.

AKDG5145:21 Sannolikt ursprunglig stödmur i vallens sydöstra sida. Från nordväst. Foto Katja Vuoristo.

I provdikets nordvästra del, alltså i vallen som löper i nordostlig-sydvästlig riktning, konstaterades överst ett sandskikt och under det fanns stenblandat grus. På vallens botten fanns ett lager bestående av stora stenar och mellan dem fanns ställvis lerblandat grus (se karta i slutet av rapporten). Stenarna låg ovanpå rent botengrus och de tolkades sannolikt vara vallens grundläggningsstenar. Stenarna gränsade till den nedre kan-

ten av vallens inre sida. I jordmaterialet som använts i vallen upptäcktes endast ett par tegelbitar, i övrigt fanns inga fynd i sand- och gruslagren.

AKDG5145:7 Nord-sydlig del av provdiket. Från söder.
Foto Katja Vuoristo.

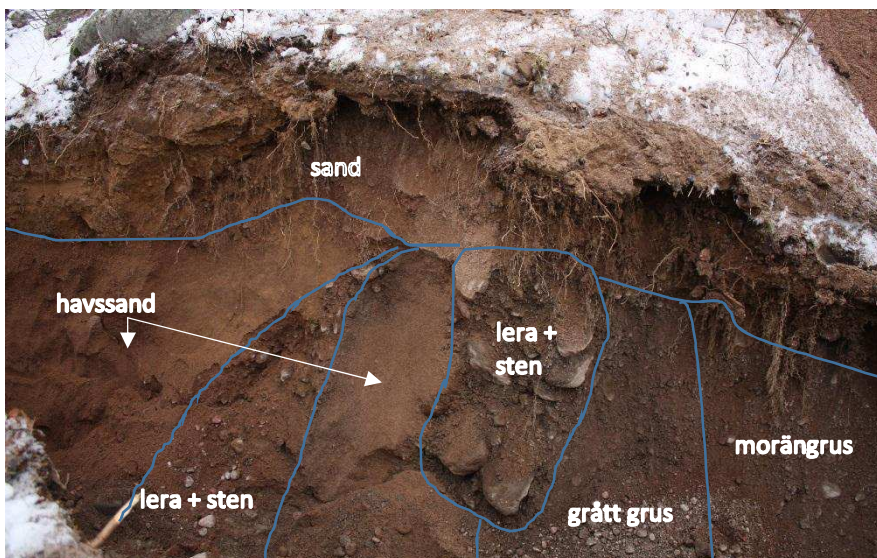
AKDG5145:8 Profil av provdikets norra ända. På fotot urskiljs stora stenar som fanns på botten vid dikets båda kanter. Från söder. Foto Katja Vuoristo.

I den sydvästra delen av provdiket, alltså i vallen som löper i sydostlig-nordvästlig riktning, syntes tydligare fyllnadslager med anknytning till vallen. Vid vallens yttersida fanns ett ganska tjockt lager av rödaktig, grov havssand som tydligt hade använts som fyllning i vallens yttersida. Sanden urskildes tydligt i dikets nordvästra ända som ett lager i vallsluttnings riktning. Ovanpå det grova sandlagret hade det bildats ett tunnare skikt av fin sand. Under lagret med havssand blottades en staplad konstruktion bestående av små stenar blandade med lera tvärs över provdiket i samma riktning som vallens ås. Bredden var cirka 70 cm. Det var troligen fråga om en konstruktion som hade att göra med grundläggningen av vallen. Även på dess nordöstra sida på cirka en meters avstånd urskildes ett lager av lera blandad med sten. På det här stället urskildes stenarna och leran i nordvästprofilen som en smal rand uppåt nästan ända till vallens yta. Ler- och gruslagret avgränsade den grova havssanden samt morängruset som fanns vid vallens inre sida och som verkade vara ett naturligt skikt (se karta i slutet av rapporten).

AKDG5145:10 I diket blottades en struktur bestående av ler-stenblandning samt vallens fyllnadssand. Från sydost. Foto Katja Vuoristo.

AKDG5145:9 Grävning i en del av provdiket i nordostlig-sydvästlig riktning. I förgrunden i profilen syns vallens fyllnadssand och i diket urskiljs svagt en struktur bestående av lera och knytnävsstora stenar tvärs över diket. Från sydväst. Foto Katja Vuoristo.

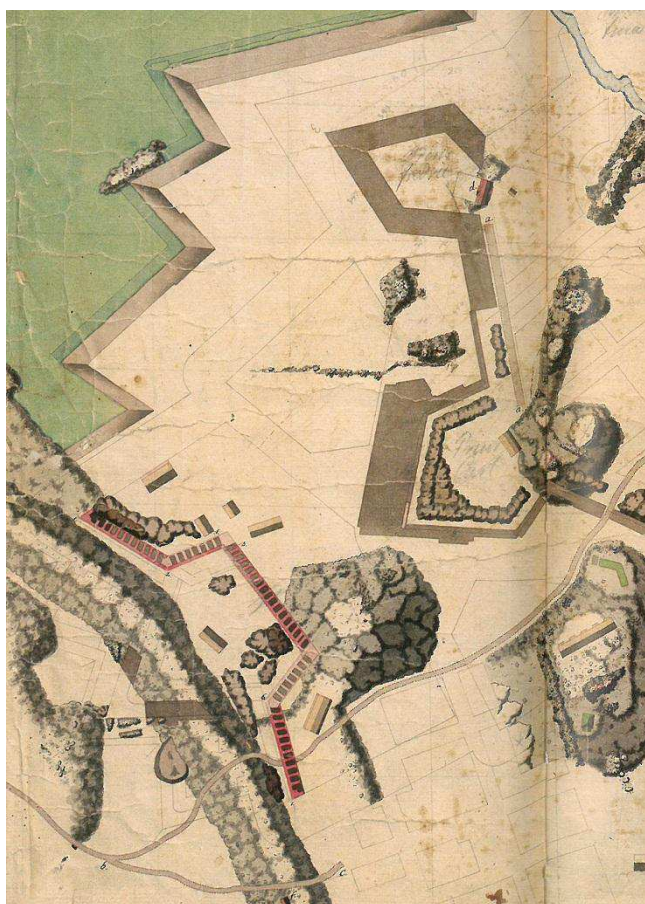
AKDG5145:12 I diket nordvästprofil kunde vallens fyllnadsskikt urskiljas. I profilen sågs lager som löpte i riktning med vallens utsida. Till vänster urskiljs också ett tjockt lager av havssand som har placerats mot vallen. Från sydost. Foto Katja Vuoristo.

Utgående från undersökningen verkar det som om det på platsen finns en jordvall som bildar en liten utskjutande del mot nordväst/norr. Jordvallens höjd är cirka fyra meter mätt från stödmuren på tomt 10 till vallens krön. Vallen har anlagts i en moränås, vars form sannolikt har utnyttjats vid jordvallens yttersidor. Ovanpå vallen har det anlagts en ringmur eller dylikt i riktning mot västsydväst, en cirka två meter hög jordvall som högst troligt har lagts ovanpå lagret med havssand som har använts i vallen. Vallens nedre del har troligen stötts från utsidan med stenar.

AKDG5145:16 Vallens sydvästra sida. Stödmurarna av sten finns utmärkta med pilar. Från söder. Foto Katja Vuoristo.

Det kan vara försvarsverk som hör till halvbastionen i anslutning till hornverket Åsen och som urskiljs redan på de svenska ritningarna. Enligt kartorna blev stenmuren i anslutning till fästningen färdig redan på 1750-talet, men endast en del av de övriga delarna i anslutning till den blev färdiga. På vissa kartor finns närmast som utkast utmärkt ett treuddigt försvarsverk väster om stenmuren. Uppenbarligen blev bara en del av den mellersta halvbastionen färdig under svenska tiden och ryssarna fortsatte med försvarsverket enligt planen i början av 1800-talet. På en karta över befästningsarbetena under åren 1755–56 urskiljs som plan en vall i Chiewitzgatans riktning på den plats där det fanns en ås. Det här stämmer mycket bra in på platsen för den ryska befästningen som finns bevarad på platsen. I utkastet fortsätter vallen till halvbastionens jordvall, av vilken en del uppenbarligen byggdes redan på 1700-talet. Det här hörnet verkar ganska bra motsvara det område som nu har undersökts. Spetsen mot nordväst som syns på platsen kunde vara den östra ändan av halvbastionens jordvall.

Plankartor från 1750-talet. Jordvallen som byggdes av ryssarna på 1800-talet och som har bevarats till våra dagar ligger ungefär vid den gula streckade linjen. På kartorna anges med röd streckad linje den punkt som kunde vara undersökningsområdet 2017. Till vänster urskiljs de delar av hornverket Åsen som uppenbarligen blev färdiga på 1750-talet. Stenmuren blev tydligen helt färdig och av jordvallen på dess västra sida endast små stumpar.⁶

6. Sammanfattning

Museiverkets Arkeologiska fälttjänster gjorde i februari 2017 en precisionsinventering i den nordvästra delen av landfästningen som finns i Norrtull i Lovisa, i kvarter 109 på området sydväst om Chiewitzgatan. Fältarbetena pågick två dagar. På platsen har det redan tidigare konstaterats finnas en förstörd jordvall som har bedömts vara en rysk befästning. Jordvallens norra del ligger huvudsakligen på den obebyggda tomten. På platsen har det planerats ett flervåningshus och därför förutsatte Museiverket en kartläggning av vallkonstruktionerna på planläggningsområdet och en utredning av deras skick.

Vid precisionsinventeringen grävdes ett provdike i jordvallen. Där observerades skikt av fyllnadsjord samt stenlagd grund med anknytning till befästningen. Vid vallens sydvästra sida noterades dessutom stumpar av en stenmur för försvar och vid nedre delen av vallens nordvästra sida eventuella stenläggningar som kan ha samband med en stödmur. Ytskikten på befästningens sidor konstaterades till stor del vara förstörda, men på vallens krön finns sannolikt den ursprungliga ytan kvar. Även vallens lägre skikt har bevarats. Ovanpå vallen har det senare lagts jord och stenar, och beträffande dem är det svårt att bedöma hur väl befästningen har bevarats under jordhögarna. Jordvallen hänför sig åtminstone till största delen till första hälften av 1800-talet, men det är möjligt att en del av den byggdes redan under svenska tiden. Vallen hör troligen ihop med halvbastionen väster om hornverket Åsen, som finns med på planritningarna.

⁶ KA, Icj*9/-- Planritning af Lovisa Stad, 57M 169/18; Peltonen & Suhonen 2011, 130–131.

AKDG5145:19 Överblick över sydvästra sidan av vällen, alltså försvarssidan. Från sydväst. Foto Katja Vuoristo.

AKDG5145:23 Provdiket fylls igen. Från norr.

AKDG5145:24 Provdiket fylls igen. Från söder. Foto Katja Vuoristo.

Källor

Otryckta källor:

Enqvist, Johanna & Suhonen, V.-P. 2004. Inventering av Lovisa landfästning 2004. Museiverket.

Heinäemies, Kati 1997. Inventering av Lovisa landfästning 3–6.5.1977. Museiverket.

Stadskartor ljc* Lovisas kartor. Riksarkivet.

Ojonen, Lasse 1973: Berättelse om hum.kand. Lasse Ojonens tjänsteresa till Lovisa 14–16.8.1973. Museiverket.

VeSA Arkiv över Lovisas befästnings- och byggnadsritningar, MT Lovisa. Riksarkivet.

Tryckt litteratur:

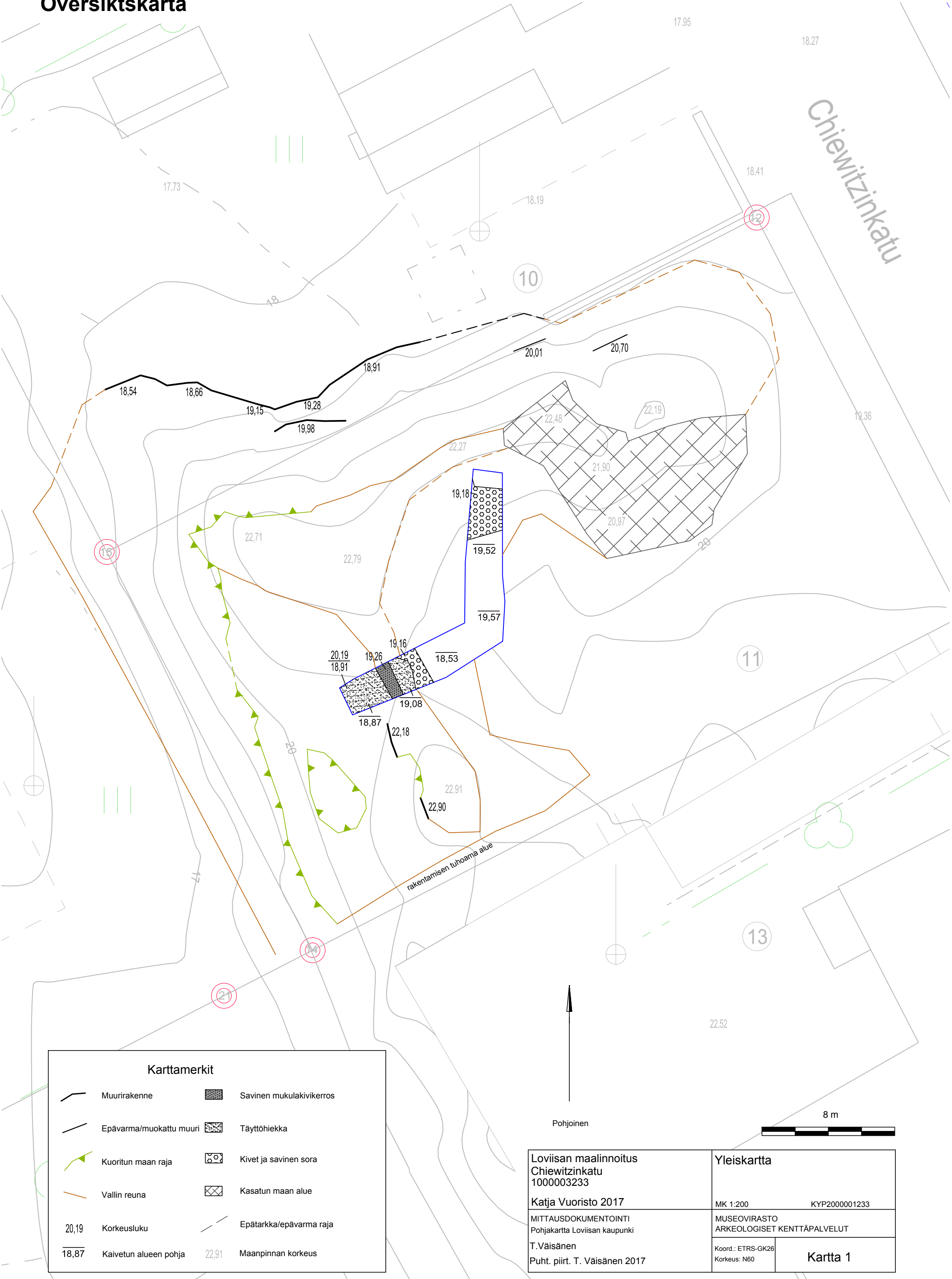
Sirén, Olle 1995. Lovisa stads historia 1745–1995. Lovisa.

Peltonen, Karim & Suhonen, V.-P. 2011. Loviisan maalinnoitus ja Svartholma. Suomalaiset linnoitukset 1720-luvulta 1850-luvulle. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 1318. Red. V.-P. Suhonen. Helsingfors.

Fotoförteckning

Foto nr	Objekt	Fotograferingsriktning	Fotograf
AKDG5145:1	Överblick. Ett provdike grävs i vallens nordöstra-sydvästra del.	Från öster.	Katja Vuoristo
AKDG5145:2	Överblick. Ett provdike grävs i vallens nordöstra-sydvästra del.	Från öster	Katja Vuoristo
AKDG5145:3	Provdikets nord-sydliga del grävs i vallen.	Från öster	Katja Vuoristo
AKDG5145:4	Provdikets nord-sydliga del grävs i vallen.	Från väster	Katja Vuoristo
AKDG5145:5	Provdikets nord-sydliga del grävs i vallen.	Från sydväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:6	Provdikets nordostliga-sydvästliga del har grävts genom ett delvis förstört ställe i vallen.	Från nordost	Katja Vuoristo
AKDG5145:7	Nord-sydlig del av provdiket.	Från söder	Katja Vuoristo
AKDG5145:8	Profil av provdikets norra ända.	Från söder	Katja Vuoristo
AKDG5145:9	Grävning i en del av provdiket i nordostlig-sydvästlig riktning. I förgrunden i profilen syns vallens fyllnadssand och i diket urskiljs svagt en struktur bestående av lera och knyttnävsstora stenar tvärs över diket.	Från sydväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:10	I diket blottades en struktur bestående av ler-stenblandning samt vallens fyllnadssand.	Från sydost	Katja Vuoristo
AKDG5145:11	I diket nordvästprofil urskildes vallens fyllnadsskikt.	Från sydost	Katja Vuoristo
AKDG5145:12	I diket nordvästprofil kunde vallens fyllnadsskikt urskiljas. I profilen syns också lager i riktning med vallens utsida. Till vänster urskiljs också ett tjockt lager av havssand som har placerats mot vallen.	Från sydost	Katja Vuoristo
AKDG5145:13	Ett par stenlager av vallens sydvästliga försvarsmur, alltså utsidan, hade bevarats på några ställen. Den norra delen.	Från väster	Katja Vuoristo
AKDG5145:14	Detalj från stensättningen i den sydvästra sidans stödmur. Den norra delen. I den mellersta stenen urskiljs ett längsgående borrarspår.	Från nordväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:15	Ett par stenlager av vallens sydvästliga försvarsmur, alltså utsidan, hade bevarats på några ställen. Den sydligare delen.	Från sydväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:16	Vallens sydvästra sida. Stödmurarna av sten urskiljs bakom träden i den mellersta delen.	Från söder	Katja Vuoristo
AKDG5145:17	Vid vallens nordöstra ända har man senare lagt stenar och jord. En del av vallen ligger troligen under jordhögen.	Från söder	Katja Vuoristo
AKDG5145:18	Överblick av insidan av vallen. Provdiket sträckte sig till båda sidorna av vallen.	Från öster	Katja Vuoristo
AKDG5145:19	Överblick över sydvästra sidan av vallen, alltså försvarssidan.	Från sydväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:20	Vallens nordspets och sydöstra sida. Stensättningen i den nedre delen härrör delvis från vallens tid, men den har också rivits. Dessutom har sten lagts till senare.	Från nordväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:21	Huvudsakligen ursprunglig stödmur vid vallens sydöstra sida. Här har muren bevarats bäst.	Från nordväst	Katja Vuoristo
AKDG5145:22	Vallens sydöstra sida. Vallens sluttning har skalats av nästan överallt.	Från nordost	Katja Vuoristo
AKDG5145:23	Provdiket fylls igen.	Från norr	Katja Vuoristo
AKDG5145:24	Provdiket fylls igen.	Från söder	Katja Vuoristo

Översiktskarta

Utlåtande

01.03.2017

MV/318/05.02.00/2016

Lovisa stad/Tekniska centralen/Planläggnings- och arkitektbyrån

PB 11

07901 LOVISA

Hänvisning: Begäran om utlåtande 17.2.2017

Ärende: Lovisa, detaljplaneändring, stadsdel 1, Norrtull, del av kvarter 109

Museiverket har ombetts ge utlåtande om de arkeologiska undersökningarnas tillräcklighet i anslutning till detaljplaneändringen för kvarter 109 i stadsdel 1 i Lovisa. Museiverket har redan tidigare gett ett utlåtande (9.11.2016), där det konstaterades att det på området för detaljplaneändringen finns en fast fornlämning som är fredad genom fornminneslagen (295/1963), Lovisa landfästning (fornl.reg. 1000003233). I utlåtandet förutsattes att "den del av befästningen som finns på planområdet precisionsinventeras så att det görs måttritningar av konstruktionerna och deras nuvarande skick bedöms". Dessutom konstaterades att "först efter dokumenteringen kan Museiverket ta ställning till bl.a. hur den planerade byggnationen kommer att påverka fornlämningen och om det går att bygga på området". I detta utlåtande tar Museiverket ställning till de åtgärder som planeras på tomt 11.

Den krävda precisionsinventeringen gjordes 1.2–2.2.2017 (Museiverkets arkeologiska fälttjänster, Katja Vuoristo). I undersökningarna konstaterades att trots att den del av landfästningen som ligger på den aktuella platsen ställvis redan har förstörts ganska illa i samband med tidigare markanvändning finns det fortfarande konstruktioner och lager som är fredade enligt fornminneslagen på det område som ska bebyggas. Den befästningsutrustning som finns delvis på tomt 11 hör till den del av landfästningen som byggdes under autonomins tid och är därför extraordinär. Enligt Museiverkets bedömning går det dock att avlägsna fornlämningens konstruktioner efter tillräckliga fortsatta undersökningar. På de bäst bevarade valldelarna, som kommer att förstöras i samband med byggarbetet, ska tillräckligt omfattande tvärgående provremсор göras med hjälp av grävmaskin så att det går att få en tillförlitlig uppfattning om dess konstruktion. De bevarade delarna av en stenmur i södra delen av tomten ska dessutom grävas ut enligt metoden för anläggningsgrävning. Efter undersökningarna ger Museiverket ytterligare sitt slutliga utlåtande om undersökningarnas tillräcklighet. För undersökningskostnaderna svarar enligt 15 § i fornminneslagen den som ska genomföra projektet.

En förteckning över aktörer som gör fältundersökningar i Finland samt anvisningar för beställning av en fältundersökning finns på Museiverkets webbplats:

http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen_kulttuuriiperinto/arkeologisten_kenttatoiden_tilaaminen

Museiverkets utlåtande ska bifogas till anbudsbegäran. Den valda aktören ska ansöka om Museiverkets undersökningstillstånd innan undersökningen påbörjas.

Beträffande byggd kulturmiljö och landskap ges utlåtande av landskapsmuseet i enlighet med samarbetsavtalet mellan Museiverket och Östra Nylands landskapsmuseum.

Vid Museiverket sköts ärendet vid enheten Västra Finlands kulturmiljötjänster av intendent Teija Tiitinen
(teija.tiitinen@museovirasto.fi , 0295 336293)

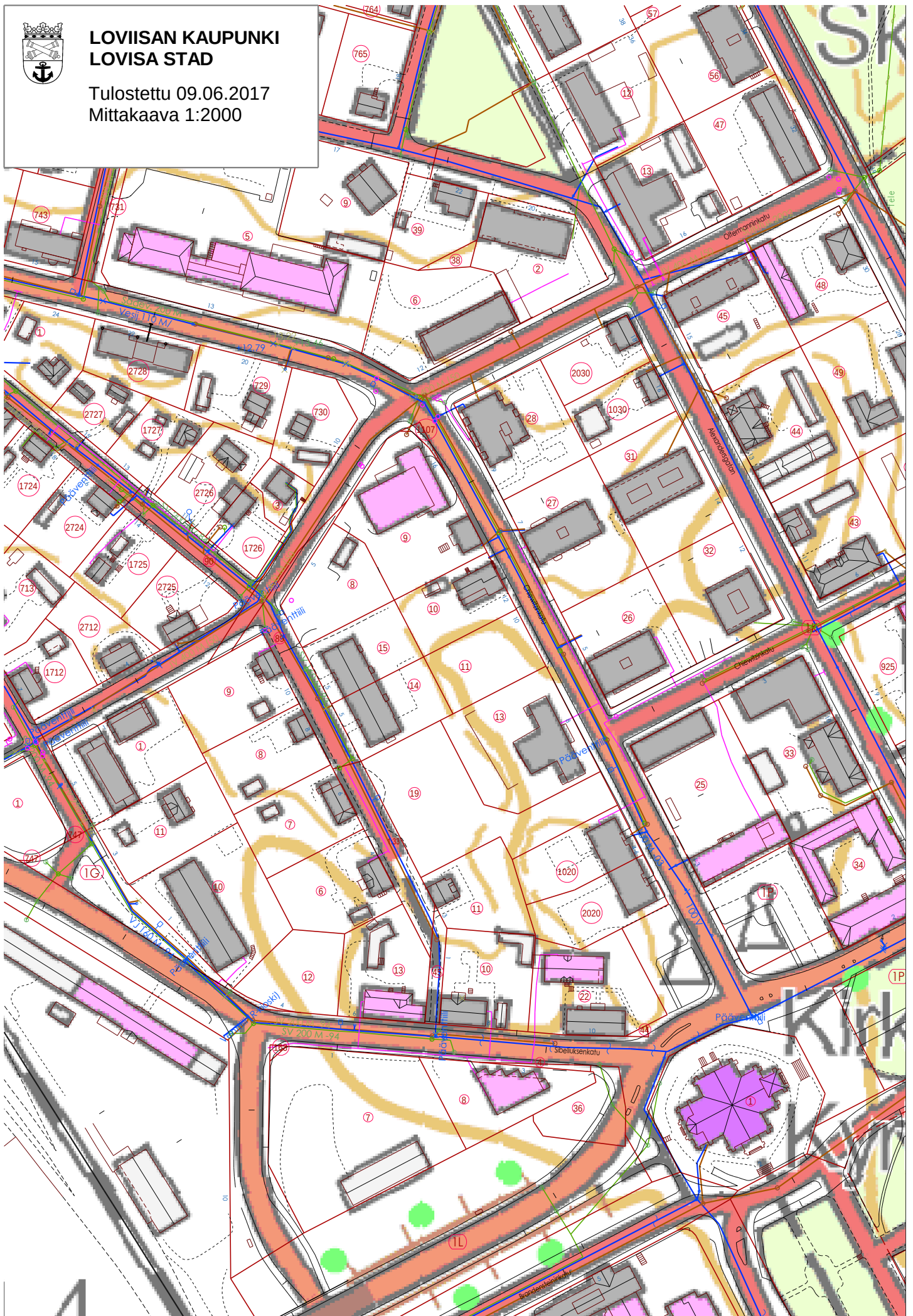
Överintendent Helena Taskinen

Intendent Teija Tiitinen

**LOVIISAN KAUPUNKI
LOVISA STAD**

Tulostettu 09.06.2017
Mittakaava 1:2000

Loviisan kaupunki

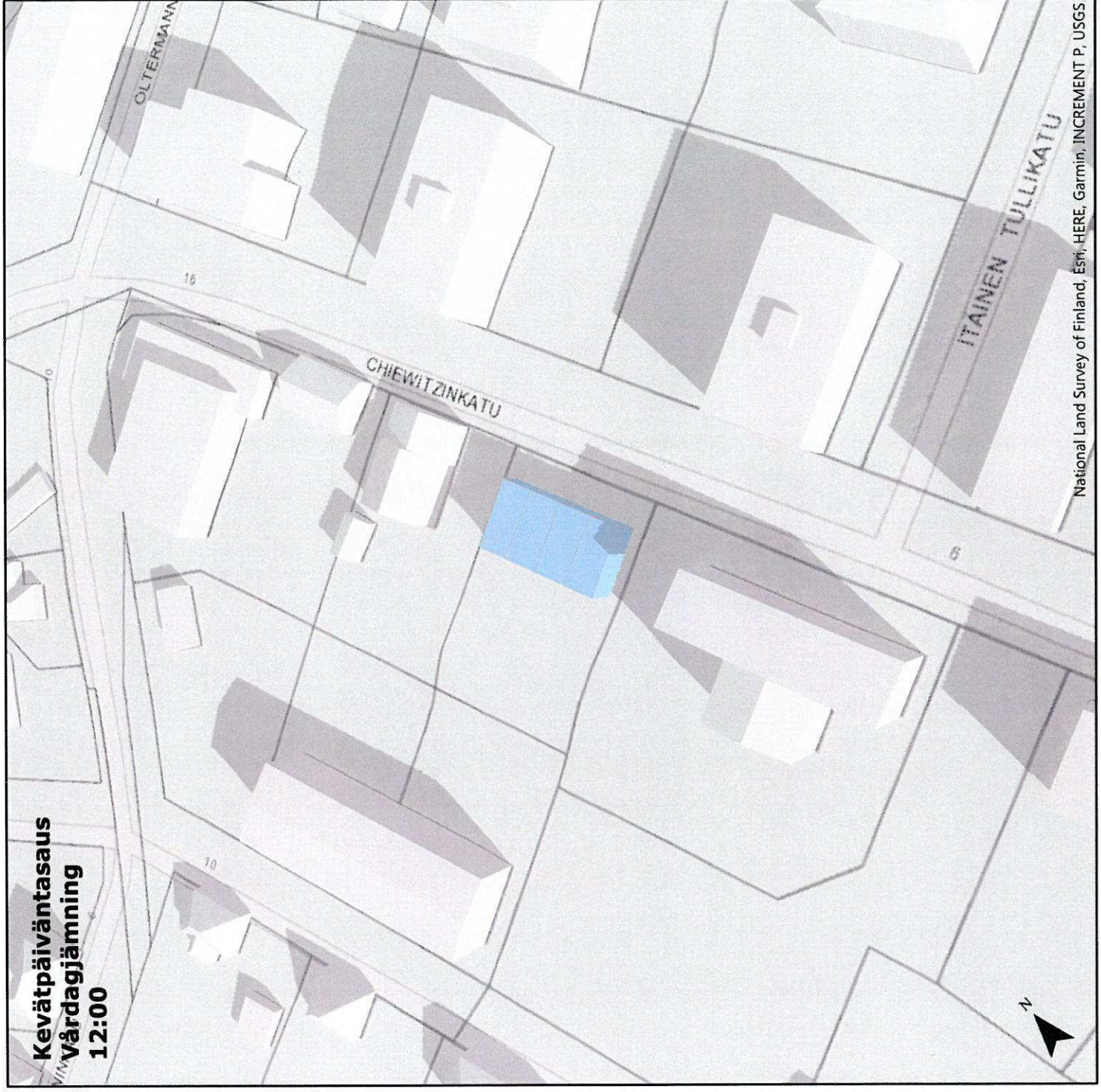
Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 2 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 2 vån.

RAMBOLL

8.5.2017 /DS

Loviisan kaupunki

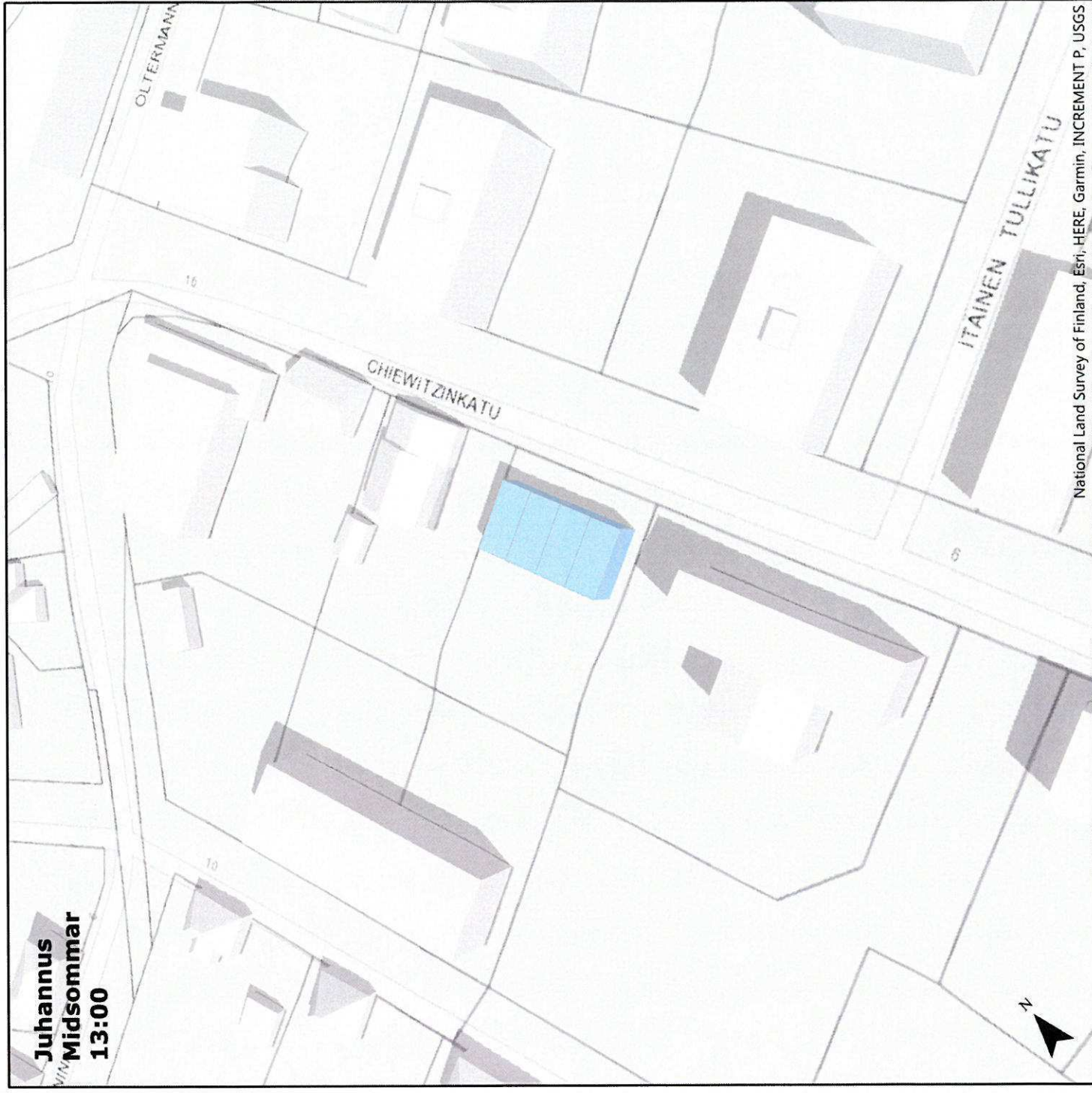
Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 2 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 2 vån.

Loviisan kaupunki

Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 2 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 2 vån.

RAMBOLL

8.5.2017 /DS

RAMBOLL 9.5.2017 /DS

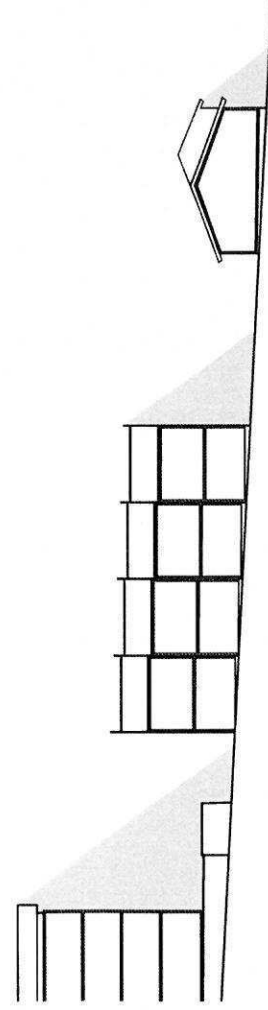
Loviisan kaupunki
Korttelin 109 osan asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 2 krs.

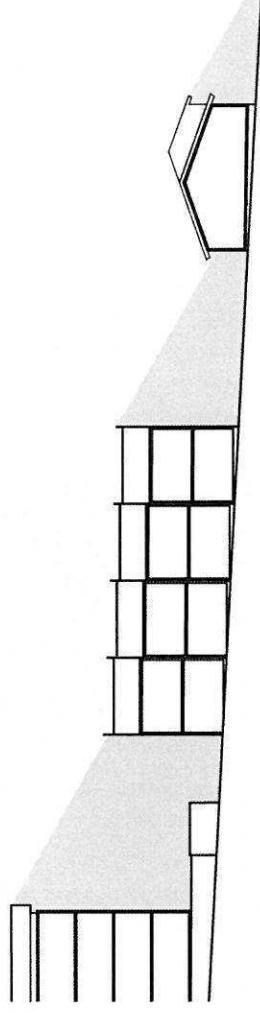
Lovisa stad
Detaljplaneändring för del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 2 vån.

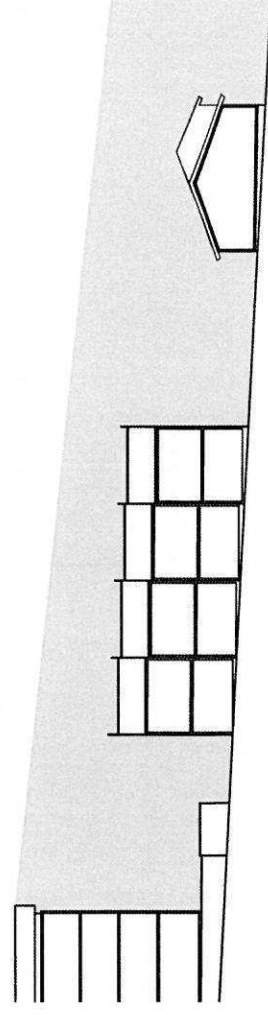
Juhannus
Midsommar
13:00

Kevätpäiväntaus
Vårdagjämning
12:00

Jouluaatto
Julafton
12:00

Loviisan kaupunki

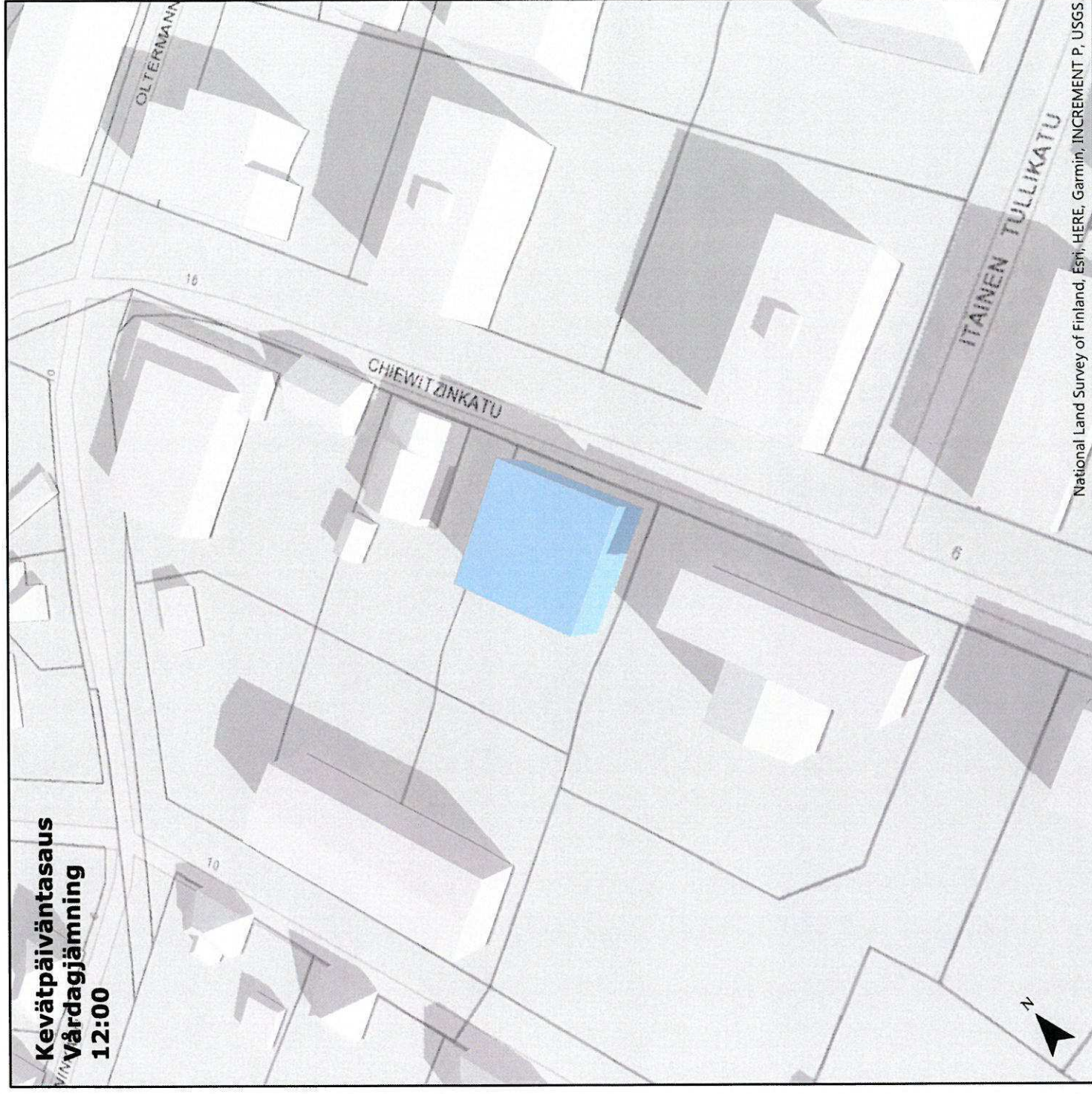
Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 3 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 3 vån.

Kevätpäiväntaus
vårdagjämning
12:00

RAMBOLL

8.5.2017 /DS

Loviisan kaupunki

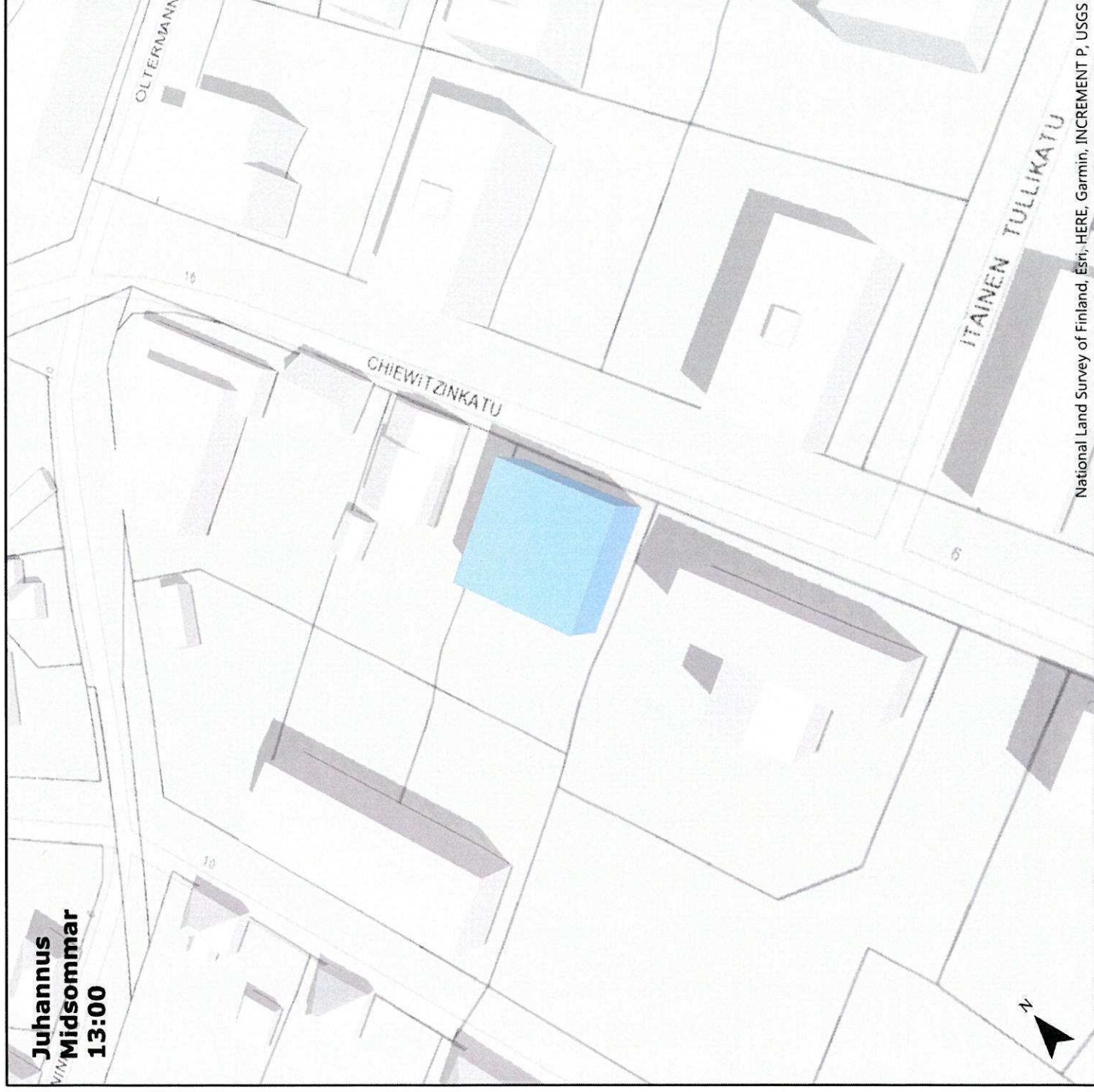
Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 3 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 3 vån.

Loviisan kaupunki

Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 3 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 3 vån.

RAMBOLL 9.5.2017 /DS

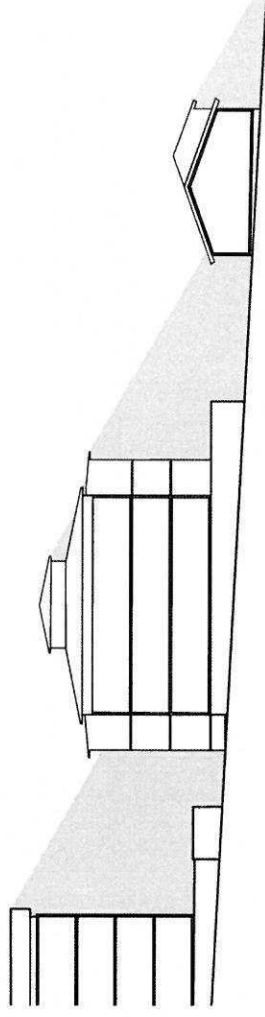
Loviisan kaupunki
Korttelin 109 osan asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 3 krs.

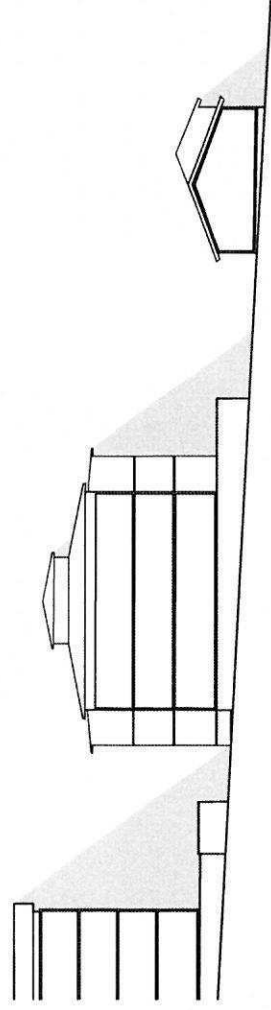
Lovisa stad
Detaljplaneändring för del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 3 vån.

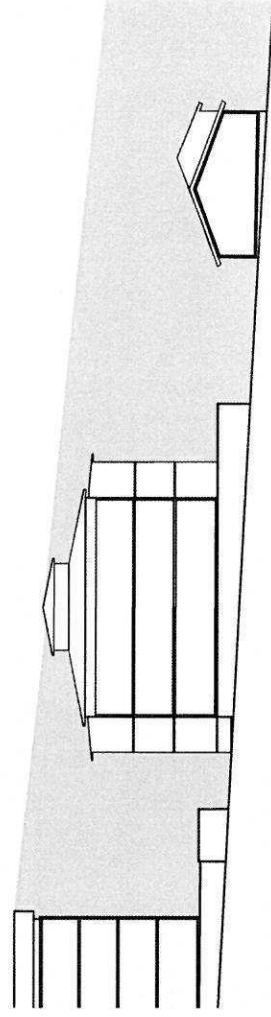
Kevätpäiväntaus
Vårdagjämning
12:00

Juhannus
Midsommar
13:00

Jouluaatto
Julafton
12:00

Loviisan kaupunki

Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 4 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 4 vån.

Kevätpäiväntasaus
vårdagjämning
12:00

RAMBOLL

8.5.2017 /DS

Loviisan kaupunki

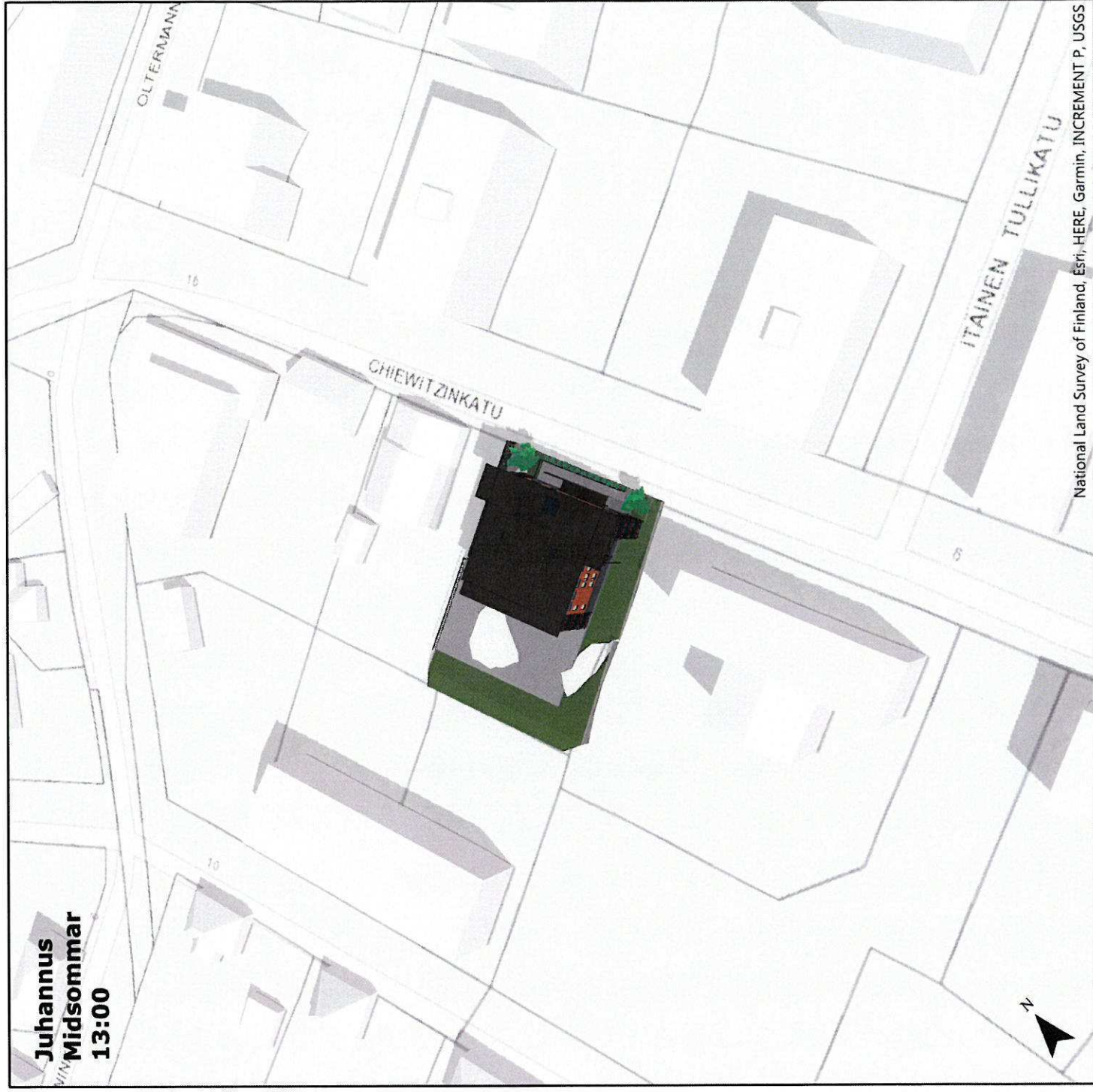
Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 4 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 4 vån.

RAMBOLL

8.5.2017 /DS

Lovisan kaupunki

Korttelin 109 osan
asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 4 krs.

Lovisa stad

Detaljplaneändring för
del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 4 vån.

RAMBOLL 9.5.2017 /DS

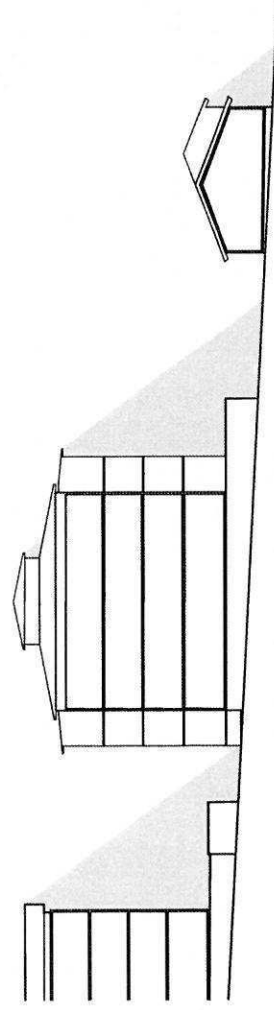
Loviisan kaupunki
Korttelin 109 osan asemakaavamuutos

Varjoanalyysi
Uudisrakennus 4 krs.

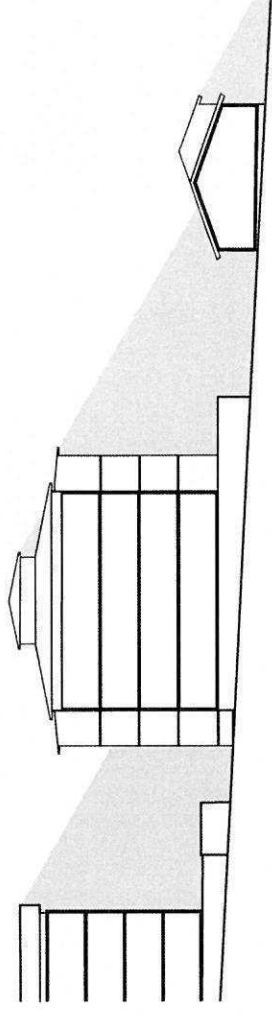
Lovisa stad
Detaljplaneändring för del av kvarter 109

Skugganalys
Ny byggnad 4 vån.

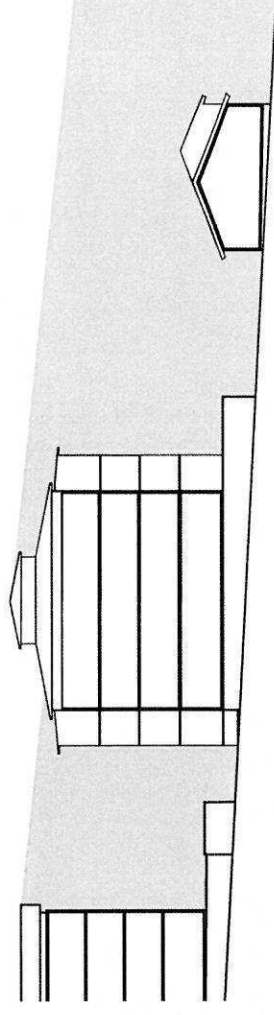
Juhannus
Midsommar
13:00

Kevätpäiväntaus
Vårdagjämning
12:00

Jouluaatto
Julafton
12:00

Loviisan kaupunki
Korttelin 109 osan asemakaavamuutos

Alueleikkaus
Uudisrakennus 3 krs.

Lovisa stad
Detaljplaneändring för del av kvarter 109

Områdesskärning
Ny byggnad 3 vån.

